

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

kutuplardan ÇÖLLERE

BÜYÜK

g&lBii

ituplardançölleri E
KU
**BÜYÜK
KÂŞIFLER**

Tarihe damgasını vuran kâşiflerle ilgili hazır bilgiler:
Marco Polo, Kristof Kolomb, Fernand de Macellan, Roald
Amundsen, Alexandra David-Neél, Charles Lindbergh,
Jacques-Yves Cousteau, Jean-Louis Etienne...

Cntv yayınları

15 TL

ISBN 978-605-5056-74-2

9 786055 056742

Büyük K    ler / Grands Explorateurs

Emmanuelle Ousset

  2014  ditions NATHAN, SEJER

NTV Yayınları Direktörü

Elif N. Kutlu

Editör

Onur Kaya

Çeviri

Alev Er

Grafik Tasarım

Ayhan  ensoy

Yardımcı Editör

Nil Tuna

Proje Koordinasyon

Yakup Akyıldırım,  zg r Akhan

Satış Müdürü

T z n Bülbül

ISBN: 978-605-5056-74-2

1 Baskı: Eylül 2015

Sertifika No: 12444

 MTV yayınları

info@ntvyayinlari.com

www.ntvyayinlari.com

Do u  Yayın Grubu A.  .

Ahi Evran Caddesi N04 34398

Maslak-Sarıyer/ STANBUL

Tel: (212) 304 08 88 Faks: (212) 335 03 48

Tüm hakları saklıdır. Do u  Yayın Grubu A.  .'nin yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi d h l, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılamaz ve iletilemez.

BASKI

Ömür Matbaacılık A.  .

Beysan Sanayi Sitesi Birlik Caddesi No: 20

Haramidere Beylik z  34524  stanbul

Tel: (212) 422 76 00 Faks: (212) 422 46 00

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akan Ajans aracılığıyla alınmıştır.

HAZIR BİLGİ

kutuplardan çöllere

Büyük KÂŞIFLER

Metin: **Emmanuelle Ousset**
İllüstrasyonlar: **Vincent Desplanche**

Kristof Kolomb, Alexandra David-Néel, Yuri Gagarin, Jacques-Yves Cousteau... Çoğunu tanıyorsunuz!

Keşifler tarihinin en ünlü kahramanları onlar. Ama hiç Kızıl Erik'in, Zheng He ya da Ann Bancroft'ın adını duydunuz mu?

Bütün bu kadın ve erkekler yeni dünyalar keşfetmek için bilinmeyene doğru atıldı. Onlardan 47'sini seçtik. Aralarında, bilinen dünyanın sınırlarını zorlamayı ilk göze alan ibn-i Batuta ya da Marco Polo gibi öncüler var. Yine, denizcilik ve yön bulma yetenekleri sayesinde bilinen kıtalara yeni kıtalar katan Fernand de Macellan ya da James Cook gibi büyük kâşifler. Ya da gezegenimizin en uç noktalarına ulaşmayı başaran Roald Amundsen ya da Edmund Hillary'ler. Ve doymak bilmez bir merakla insanın kendini ve çevresini tanıma sürecini daha da ilerleten Jean-Louis Étienne ve Jane Goodall gibi ötekiler.

Hadi öyleyse, tarihin en büyük maceracılarının ayak izlerini takip etmek için yola koyulalım!

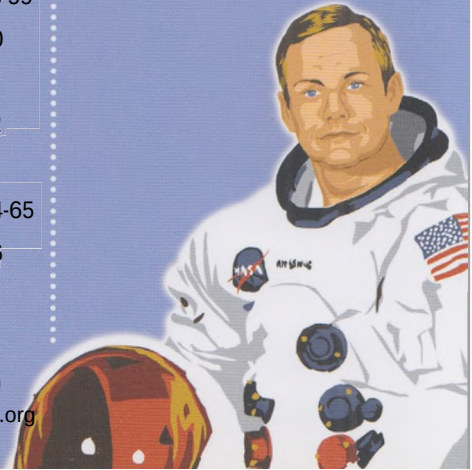
İçindekiler

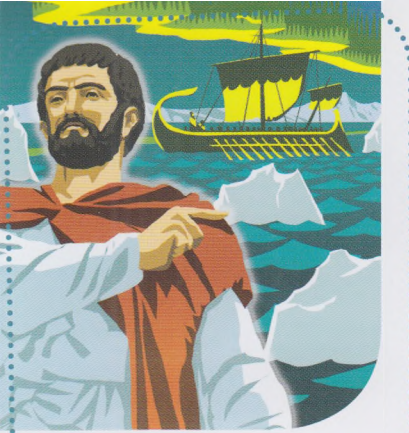
www.rantey.org

Pytheas	6
Chang Chien	7
Kizil Erik	8
Tudelali Benjâmin	9
Marco Polo	10-11
İbn-i Batuta	12
Zheng He	13
Kristof Kolomb	14-15
Vasco de Gama	16-17
Pedro Alvares Cabral	18
Hernán Cortés	19
Fernand de Macellan	20-21
Jacques Cartier	22
Francis Drake	23
James Cook	24-25
Comte de La Pérouse	26
Alexander von Humboldt	27
William Clark	28-29
David Livingstone	30-31
Henry Morton Stanley	32
Mary Kingsley	33
Roald Amundsen	34-35
Ernest Shackleton	36-37

Robert Falcon Scott	38
Knud Rasmussen	39
Alexandra David-Néel	40-41
Umberto Nobile	42
Jean Mermoz	43
Charles Lindbergh	44-45
Auguste Piccard	46-47
Claudio Villas-Bôas	48
Wilfred Thesiger	49
Thor Heyerdahl	50-51
Jacques-Yves Cousteau	52-53
Maurice Herzog	54
Edmund Hillary	55
Paul-Émile Victor	56-57
Théodore Monod	58-59
Yuri Gagarin	60
Neil Armstrong	61
Michel Siffre	62
Haroun Tazieff	63
Jean-Louis Étienne	64-65
Jane Goodall	66
George Schaller	67
Ann Bancroft	68
Mike Horn	69

+ FAZLADAN BİLGİ	
Oralara kadar neden gittiler	70-71
Büyük keşifler	72-73
Büyük seyahat hikâyeleri	74-75
KâşîFkadınlar	76-77
KâşîFlerin "en" 10'u	78-79

MÖ yaklaşık 4. yüzyıl

Pytheas

Bir işaret fişegi

• Nereli: Yunan

• Mesleği: Gökbilimci

• Keşif bölgesi: Atlas Okyanusu'nun

1 kuzeyi

çok KÖTÜ!

Pytheas'a ait Yunanca metin bulunamadı. Onun neler yaptığını başkalarının kitaplarında yazılanlardan biliyoruz.

SAYGILAR!

Adı çok bilinen bir gökbilimci olan Pytheas, Kuzey'e yaptığı yolculuktan yararlanarak Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki dönüş eğrisini hesapladı.

Pytheas'ın yaptığı yolculukla ilgili yazdıkları dönemindeki insanları o kadar şaşırttı ki, uzun süre bunları uydurduğuna inanıldı. MÖ 300 civarında, doğduğu şehir Marsilya'dan açılan kâşif, **Cebelitarık Boğazi'nden** çıkıp Atlas Okyanusu'na ulaştıktan sonra kuzeye yöneldi; önce Büyük Britanya'ya, son olarak da **Kutup dairesine** ulaştı.

Seyahatinde tanık olduklarıyla ilgili anlattıkları olağanüstü şeylerdi. Aslında o dönemde Akdeniz'in kapılarını aşan seyyah sayısı son derece azdı. Yunanlar onun sayesinde Armorik **Keltler** ve **Gotlar** gibi Kuzey halklarının yaşam ve âdetlerinden haberdar oldu. Pytheas onlara özellikle kendi coğrafyalarında yaşanmayan **gelgiti**, birkaç saat kadar süren **kutup gecelerini** ve o ünlü gece yarısı güneşiyle ilgili tanıklıklarını aktardı.

ekspres. BİYOGRAFI

Cebelitarık
Boğazi'nin geçti

Büyük Britanya'yı
keşfetti

Kutup Dairesi'ne
ulaştı

Baltık Denizi'ni
keşfetti

- Nereli: Çinli
- Mesleği: Diplomat
- Keşif bölgesi: Orta Asya

SAYGILAR!

Chang Chien'in Doğu'ya gitmesi bile son derece cesur bir davranıştı: Çinliler o dönemde yeryüzünün bu bölgesi hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

ÖYLE Mİ?

Chang Chien esaret yıllarında Moğol asıllı bir kadınla evlendi ve ondan bir oğlu oldu.

Chang Chien

İpek Yolu'nda

Chang Chien olmasa, yüzyıllar boyunca Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan **İpek Yolu** olmazdı. Çin imparatorluğu'na sürekli saldıran **Moğolistan**'ın göçer kabileleriyle anlaşmaya çalışan **Han** Hanedanı'nın doğuya gönderdiği bu kâşif Orta Asya'yı gün yüzüne çıkardı. Moğol topraklarına varır varmaz silahlı adamlarıyla **esir** alınıp 10 yıl zorla orada tutuldu.

Sonunda **kaçmayı** başardıktan sonra yerel halklarla ilgili, onların ne kadar zengin olduğuna dair **Sayısız bilgiyle Çin'e** döndü. Moğolların kendilerininkinden daha güçlü ve soylu atlara sahip olduğunu bu yolla öğrenen Çin imparatoru, bu yeni keşfedilen bölgelerdeki rakiplerine, o zamanlar para yerine geçen **değerli kumaş yüklü kervanlar** göndermeye karar verdi, İpek Yolu'nun açılması böyle oldu!

MÖ 138 civarı

MÖ 128 civarı

MÖ 126 civarı

MÖ 119 civarı

ekspres
BİYOGRAFI

• ©

©

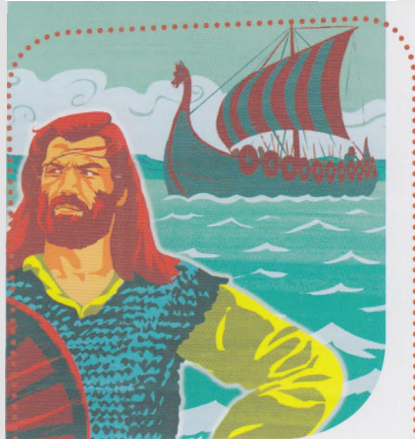
©

© • *

Doğu'ya hareket Kaçış

Çin'e dönüş

İkinci kez
Doğu'ya

Yaklaşık 940-10¹⁰

İle Erik., fethi
Büyük Kuzey iu

- Nereli: Norveçli
- Mesleği: Diplomat
- Keşif bölgesi: Grönland

Kızıl Erik -gerçek adı Erik Thorvaldson'du- biraz da mecburen kâşif oldu! Cinayetle suçlanarak İzlanda'dan Sürülen bu Viking, 982'de ailesi ve hayvanlarıyla birlikte Kuzey'e doğru yola çıktı. Tekneyle yaklaşık 300 mil kadar ilerlemişti ki, Grönland kıyılarına vardı. Bu toprakları daha önce sadece birkaç Avrupalı görmüştü.

Sonraki üç yıl boyunca, "Yeşil Kıta" adını verdiği bu yeni keşfedilen toprakların bütün kıyılarını dolaştı. Sonra İzlanda'ya dönüp yeni topraklar keşfetmek üzere, kadınlı erkekli birçok kişiyi yollara düşürdü. Sonunda onlarla birlikte, yaklaşık beş bin kişilik bir koloni oluşturdu. Kızıl Erik'in oğlu Leiv Erikson onlardan biriydi ve Kristof Kolomb'dan tam 500 yıl önce Amerika kıtasına ilk ayak basan Avrupalı oydu...

vay CANINA!

Erik'in babası cinayet suçlamasıyla Norveç'ten sürülmüş, ailesiyle İzlanda'ya yerleşmişti.

SÖZLÜKTEN

Efsaneye göre Kızıl Erik'in lakabı saç ve sakal renginden kaynaklanmıştır.

EKSPRES. BİYOGRAFI

980 civarı

982

986

988 civarı

*©

©

©*

©

İzlanda'dan sürüldü Grönland'ı keşfetti İzlanda'ya döndü Grönland'a yerleşti

Yaklaşık 1130-1173

Tudelalı Benjamin

Ortaçağ'ın büyük seyyahı

- Nereli: İspanya
- Mesleği: Bilinmiyor
- Keşif bölgesi: Akdeniz Havzası

ÖYLE Mi?

Tudelalı Benjamin bu uzun yolculuğu dini mi yoksa ticari nedenlerle mi yaptı, hâlâ bilinmiyor...

SAYGILAR!

Marsilya, Roma, İstanbul, Bağdat, Musul, Kahire...
Tudelalı Benjamin 300'ün üzerinde şehri ziyaret etti!

Kuzey İspanya kökenli ve Yahudi olması dışında Tudelalı Benjamin'in hayatına dair neredeyse hiçbir şey bilinmiyor. Buna karşılık yolculuk maceralarını aktardığı *Seyahatler Kitabı* Ortaçağ'm en bilinen öykülerindendir!

Navarro Krallığı'ndan yola çıkan kâşif, yaklaşık 10 yıl bütün kuzey ülkelerini ve Akdeniz Havzası'nın doğusunu dolaştı. Yunanistan'ı ve bugünkü Türkiye topraklarını dolaştıktan sonra seyahatini Şam, Kudüs ve Bağdat üzerinden gittiği Mısır'da tamamladı. Günlüğüne karşılaştığı, aralarında dolaştığı toplulukların günlük hayatına dair pek çok ayrıntı not etti. Ortaçağ dünyasına dair benzersiz tanıklıklar derledi. Okurlarının heyecanla sarıldığı seyahat notları dönem tarihiyle ilgilenen bütün tarihçiler için altın madeni değerindedir!

1165 civarı

1173 civarı

1543

1633

EKSPRES,
BİYOGRAFI

• ©

Tudela'dan yola çıkış

• 0*

İspanya'ya dönüş

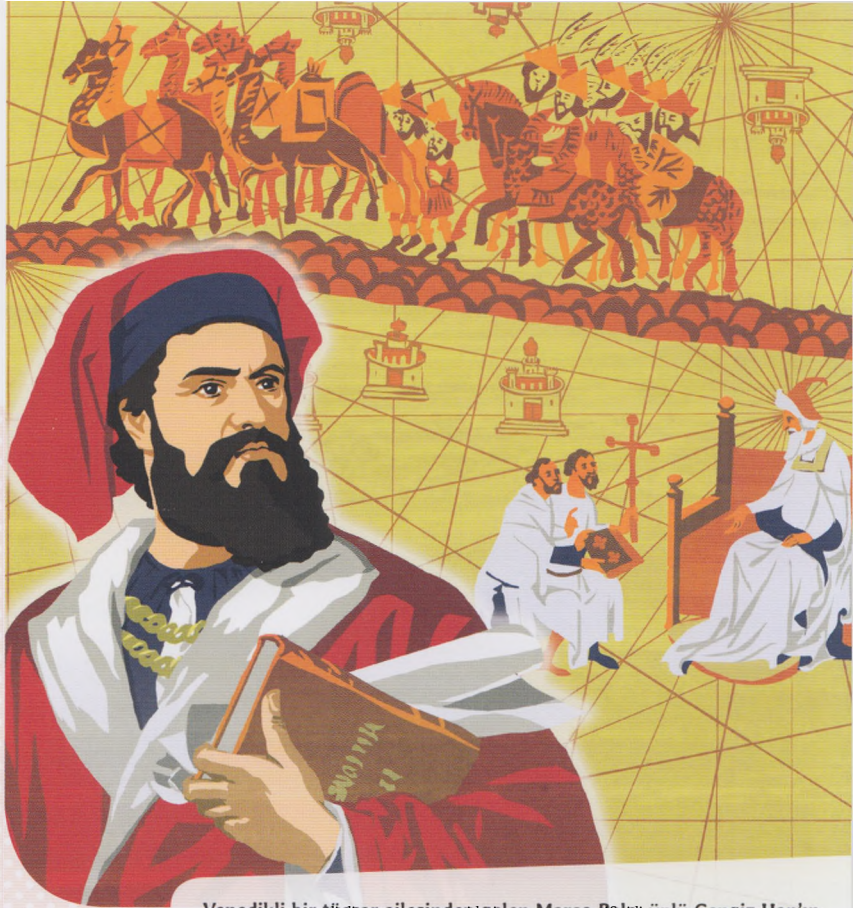
★

Kitabının İbranice basılması

• ©

Kitabın Latince'ye çevrilmesi

10

HIRSA BAK!

Marco Polo Çin'e ancak üç yıl süren kahramanlıklarla dolu bir yolculuk sonunda varabildi. Bu yolculuk sırasında özellikle Orta Asya'nın çok yüksek dağlarını aşmak zorunda kaldı.

KLAS!

Marco Polo Kubilay Han'ın sarayında nasıl debdebeli bir hayat olduğunu gözleriyle gördü. Özellikle de İmparatorluğun teşkilat düzeninden ve büyük imar faaliyetlerinden çok etkilendi.

Venedik'te doğan Marco Polo, 1271'de Moğol İmparatoru Kubilay Han'a böyle takdim edildi. Meraklı ve ileri fikirli hükümdar onu çok sıcak karşıladı.

1295

• O •
Venedik'e dönüş

1296

• O •
Cenovalılarca hapse
atılması

1299

• .© • • •
Özgürlüğüne
kavuşması

SAYGILAR!

15. yüzyılın büyük kâşiflerine
esin kaynağı olan ve yol
gösteren haritalar,
büyük ölçüde Marco Polo'nun
coğrafi tasvirlerine dayanarak

İTALYAN MİCİ.

- Nereli: Faslı
- Mesleği: Yargıç, elçi, yazar...
- Keşif bölgesi: Afrika, Asya

NE YETENEK ama!

İbn-i Batuta uzun yolcuğu sırasında karşılaştığı sultanlara yargıç ve özel ulak olarak da hizmet verdi.

HIRSA BAK!

Kendisine koyduğu, aynı yoldan bir daha geçmeme kuralına rağmen, İbn-i Batuta tam dört kez Mekke'ye hacca gitti.

1304-1368 İbn-i Batuta Arapların Marco Polo'su

İbn-i Batuta bütün zamanların en büyük seyyahlarından biri olarak kabul edilir. 1325'te, henüz 21 yaşındayken doğduğu şehir Tanca'dan yola çıkar. O zaman Arapların elinde olan ticaretin gelişmesinden yararlanarak tüccar kervanlarına katılır, gemilerine binip Mısır'ı ve Arap Yarımadası'nı keşfe koyulur.

Mekke'ye yaptığı ilk hac yolcuğunun ardından yolu uzatıp Afrika'nın doğusunda Zanzibar ve Tanzania'ya kadar gider, sonra dönüp Türkiye ve Kırım'a ulaşır. Ardından yolculuğunu bütün Orta Asya'yı kapsayacak şekilde uzatır. 1334'te Hindistan'a, Sri Lanka ve Sumatra Adası'ndan geçerek 10 yıl sonra Çin'e varır. Hayatının yaklaşık 30 yılını seyahatte geçirdikten sonra o olağanüstü seyahatnamesini yazmak üzere ülkesine döner. Bu süre içinde üç kıtayı dolaşmış ve 120 bin kilometre yol kat etmiştir!

- Nereli: Çinli
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Ortadoğu, Afrika

vay CANINA!

Bazıları Zheng He'nin Amerika'yı Kristof Kolomb'dan daha önce keşfettiğine inanır. Ama bu teze itiraz eden çok kişi var...

ZEKİCE!

Zheng He'nin imparatoruna getirdiği benzersiz armağanlardan biri, zürafaydı! Çin'de bilinmeyen bu hayvan birden çok ünlendi.

1371-1433

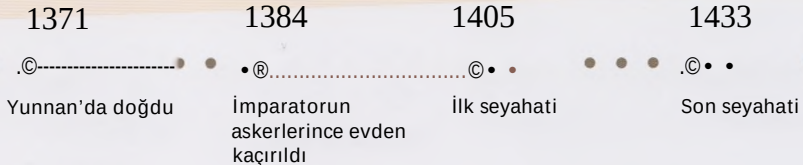
Zheng He

Çin'in en büyük denizcisi

Çinli Zheng döneminin en büyük denizcisiydi. 60 gemi ve 28 bin denizciden oluşan filosuyla 1405-1433 arasında en az **yedi deniz keşfi** yaptı, **java** ve **Sumatra**'ya ulaşip Hint Okyanusu'nda çok sayıda adayı keşfettikten sonra Kızıl Deniz'e ilerleyip **M** ısı fa kadar gitti ve Afrika kıyıları boyunca **Mozambik'e** indi.

Her biri üç ya da dört direkli onlarca 3çii< deniz yelkenlisiyle gittiği ülkelerin halklarını müthiş etkiledi. Avrupalıların tersine, toprak fethedip buraları ülkesine katma yolunu izlemedi. **Kesinlikle barışçı** bir insan olan Zheng He büyük yabancı güçlerle Çin imparatorluğu'nun büyüklüğünü onlara da göstermek ve **ticareti** geliştirmek için ilişki kurdu!

ekspres, biyografi

- Nereli: Cenovalı
- Mesleği: Haritacı, denizci
- Keşif bölgesi: Amerika

ÖYLE Mİ?

Yunan bilimci Batlamyus'un haritalarını temel alan Kristof Kolomb, Avrupa ve Asya'nın tek bir okyanusla birbirinden ayrıldığını düşünüyordu.

4 VAY CANINA! i

Elindeki dünya haritalarına bakan Kristof Kolomb mesafeleri çok daha kısa hesaplamıştı. Bu hatayı yapmasa, böyle bir maceraya kesinlikle atılmazdı!

Kristof Kolomb

1451-1506

Amerika'nın keşfi

Kolomb inatçı bir insan, deneyimli bir denizciydi. Yazılan tüm büyük seyahatnamelerden haberdardı ve daha 1484'te, Atlas Okyanusu'nu aşarak Hindistan'ı fethetmeyi kafasına koymuştu. Önce Portekizlilerden yardım istedi. Ancak Afrika'yı denizden kuşatarak ele geçirmekle uğraşan Portekizliler yardım etmek istemedi. Bunun üzerine yüzünü İspanya'ya dönen Kolomb nihayet 17 Nisan 1492'de, bu cürekâr okyanus aşma yolculuğu iznini onlardan kopardı!

3 Ağustos'ta üç gemi ve yaklaşık 90 kişilik mürettebatla denize açıldı. 12 Ekim'de Bahamalara ulaştı, ardından Küba ve Haiti'ye çıkıp İspanya'ya zaferle döndü. Bir yıl sonra yeniden denize açıldı. Ele geçirdiği yeni toprakları sömürgeleştirme kararı nedeniyle bu kez 17 gemisi ve yaklaşık 1500 denizcisi vardı. Sonuçta, Yeni Dünya'ya toplam dört sefer yaptı.

Bitmez tükenmez bir gayretle, fethettiği yerlerin Asya'nın doğusu olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu. 1506'da, son keşif gezisinden iki yıl sonra öldü. Öldüğünde keşfettiği yerin Avrupalıların o güne kadar bilmediği yeni bir kıta, Amerika olduğundan haberdar değildi!

ekspres
BİYOGRAFI

1476

• • • • • 0 • • • • •
Portekiz'e geliş

1485

• • • • • 0 • • • • •
İspanya'ya geliş

1492

A • • • • •
İlk sefer

1493

• • • • • ★ • • • • •
İkinci sefer

acı GERÇEK!

Vaat ettiği hâzineleri bulamayan Kolomb üçüncü seferi sırasında İspanyollar tarafından tutuklanıp Amerika'dan ülkesine gemi ambarında gönderildi.

SAYGILAR!

Kristof Kolomb tarafından keşfedilen toprakların aslında yeni bir kıta olduğunu ilk anlayan kişi, Floransalı kâşif Amerigo Vesputci oldu.

Kolomb 1492'de Amerika'ya varmıştı. Bu yılın Mart ayında ilk kez oralarda var olduğuna inanılan olağanüstü zenginliklere ulaşacağı yeni bir deniz yolu bulunduğunu düşünüyordu.

1498

Üçüncü sefer

1500

Hispaniola'da tutuklandı

1502

Dördüncü sefer

İlaf ARAMIZDA

Kristof Kolomb geçmiş hakkında hiç konuşmazdı.
Çünkü gençliğinde korsandı...

Vasco de Gama

Yaklaşık M⁴S⁴

Hindistan'ında

- Nereli: Portekizli
- Mesleği: Denizci
- Keşif bölgesi: Hint Okyanusu

ÖYLE Mİ?

Vasco de Gama'nın keşfinden önce değerli baharat Avrupa'ya sadece Kızıl Deniz ve Akdeniz üzerinden geliyordu.

NE YETENEKAMA!

Çok ileri görüşlü olan Vasco de Gama, kendisine tercümanlık yapınlar diye bir Arap'la bir Kongolu'yu işe almıştı.

Vasco de Gama 1497'de büyük Hindistan seferini başlattığında, Portekizliler tam 90 yıldır Hindistan'a Afrika'nın çevresini dolaşarak ulaşmanın hayalini kuruyor, onunla ilgili adımlar atıyordu. Çünkü Araplar ve Venedik Cumhuriyeti baharat ticaretini tekellerine almıştı: Portekiz'in amacı ise bu para getiren ticareti ele geçirmektir.

Bu keşfi ilk yapan kişi olmak isteyen Vasco de Gama, sefere son derece titiz hazırlandı. Üçü sadece bu sefer için inşa edilmiş dört büyük gemi ve böyle bir deniz yolculuğuna çok iyi hazırlanmış 200 mürettebatla çıktı.

Rüzgârdan en iyi biçimde yararlanmak ve yelkenli gemilerle ilerlemeyi imkânsız kılan Cine Körfezi'ndeki akıntılardan uzak durmak için önce Batl'ya, açık denize doğru yol alıp Ümit Burnu'na daha sonra yöneldi. Afrika'nın doğu kıyılarında ilerlerken pek çok fırtınaya maruz kaldı ve mürettebatından pek çok kişinin ölümüne neden olan iskorbüt hastalığıyla boğuştu. 10 ay süren deniz yolculuğundan sonra, 20 Mayıs 1498'de nihayet Hindistan kıyılarına ulaşmayı başardı!

Temmuz 1497

Kasım 1497

Ocak 1498

Mayıs 1498

ekspres
BİYOGRAFI

Portekiz'den hareket Ümit Burnu'na varış Zambezi'de

Kalküta'da
(Hindistan)

SAYGILAR!

Vasco de Gama tam 93 gün hiç karaya çıkmadan açık denizde yol aldı. Kristof Kolomb bunun ancak üçte biri kadar zaman açık denizde kalmış, Gama'nın gibi bir açık deniz yolculuğu hiç yapılmamıştı!

çok KÖTÜ!

En zoru, Afrika'nın doğu kıyısındaki güzergâhın aşılmasıydı: Rüzgâr burada tersten esiyordu ve karşılarına çıkan Arap tüccarlar hem saldırgan hem de acımasızdı.

Vasco de Gama, Portekizlilerin göz diktiği Hindistan'a ulaşmak için Afrika kıtasının çok açığından geçmeye karar verdi. Bütün denizcilerin sonradan örnek alacağı bu "büyük volta"yı o başlattı.

Ağustos 1499

1502

1524

Portekiz'e dönüş

İkinci Hindistan seferi

Hindistan genel valiliğine atandı

ZEKİCE!

Gama, başka bir Portekizli'nin, Pero da Covilhã'nın seyahat yazılarını Hindistan seferinde rehber edindi. Covilhã aynı yolculuğu Gama'dan daha önce, ama kara yoluyla izleyerek yapmıştı.

Pedro Alvares Cabral

Brezilya keşfi

'nın

- Nereli: Portekizli
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Brezilya, Hint Okyanusu

çok KÖTÜ!

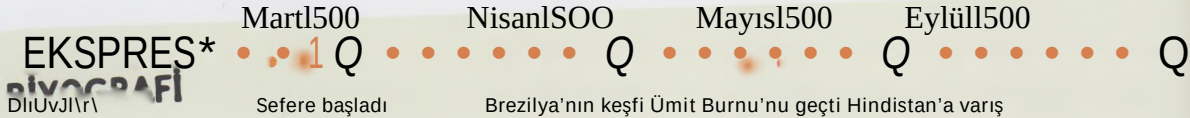
Seyahat çok zorlu geçti. Cabral Ümit Burnu'nda pek çok gemi kaybetti. Hindistan'da da Arapların amansız silahlı saldırısına hedef oldu.

ACI GERÇEK!

Yola çıkarken 13, hatta daha fazla gemiye sahip olan Portekizli denizci, 1501'de Lizbon'a döndüğünde elinde sadece dört gemi kalmıştı.

Baharat ticaretini daha da geliştirmek amacıyla Hint Okyanusu'na gitmek üzere yola çıkan Pedro Alvares Cabral, Vasco de Gama'nın izinden gitti. Ünlü denizcinin uyarılarına harfiyen uydu ve Ümit Burnu'na ulaşmak için Afrika'nın çok açığından geçti. Ama rüzgâr o kadar elverişliydi ki, Batı yönünde öngördüğünden çok daha fazla ilerledi.

Böylece, 22 Nisan 1500'de ada olduğunu sandığı bir kıyıya ulaştı. Cemisine birkaç yerliyi kabul edip onlarla görüştüğünden sonra ulaştığı bu topraklara Portekiz tahtı adına el koydu ve duraksamadan Hindistan yoluna devam etti. O bilmiyordu ama, ülkesine armağan ettiği toprak parçası, Brezilya idi! Sonraki yıllarda Portekizliler bu toprakları Afrika'yı dolaşırken kullanılan bir mola yeri olarak değerlendirmekle yetindi. Bu keşfedilen yerin muazzam potansiyelini ancak 1530'lardan sonra anlamaya başladılar.

1485-1547

He^an

torw, ninfethi

- Nereli: ispanyol
- Mesleği: Asker, tüccar, yönetici
- Keşif bölgesi: Meksika

küçük BİR DETAY

Cortés 1521'de Mexico şehrine saldırdı. Şehir üç ay sonra cesetten geçilmeyen bir harabe haline gelmişti.

HIRSA BAK!

Kolomb Amerika'da aradığı altını bulamadı ama Cortés o kadar şanssız değildi: Meksika'nın bütün hâzinesini çalıp ülkesine götürdü.

Portekizliler keşfedilen topraklarda Hint Okyanusu yerlileriyle ticaret yapmayı sağlayan **acenteler** açmakla yetinirken, **ispanyollar** çok daha sert ve fethiçi bir siyaset izledi. Bu konuda da ünlü **fatih** Hernán Cortés'i örnek aldılar. Cortés, Antillerdeki sömürgelerde rahat bir hayat sürdürmesi mümkünken, kısa süre önce keşfedilen **Meksika topraklarında** ilerleyeceğim, oraları **fethedeceğim** diye tutturdu.

Haris, gözünü iktidar ve **para kazanma hırsı** bürümüş biri olan Cortés, çıldırmış gibi maceraya atıldı. 18 Şubat 1519'da **11 gemi** ve **600'Ü aşkın askerle** Küba'dan çıktı. Yerlilerle pazarlıklar yapıp aralarındaki anlaşmazlıklardan yararlanarak iki yıl içinde güçlü **Aztek İmparatorluğu'nu** alt etmeyi başardı. Amerika topraklarının ispanyollarca **sömürgeleştirilmesi**, ve yerel halkların **din değiştirmeye** zorlanıp onlara **Katolik inancın** dayatılması süreci böyle başladı.

EKSPRES İ BİYOGRAFİ

1504

Antillere varış

1511

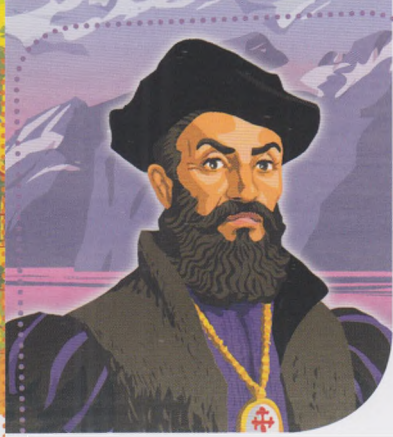
Küba'nın fethi

1519

Meksika'nın fethi

1521

Mexico şehrinin kuşatılması

- Nereli: Portekizli
- Mesleği: Denizci
- Keşif bölgesi: Bütün dünya

1! ÖYLE Mİ?

Portekiz Krallığı kendisini denizci olarak görevlendirmeyi reddettiği için Macellan 1517'de çareyi İspanya Krallığı'na başvurmakta bulmuştu.

t SÖZLÜKTEN

Amerika kıtasının batısındaki yolculuğu o kadar sakın geçti ki, Macellan bu aşırılı okyanusa "Pasifik" adını verdi.

1480-1521 Fernand de Macellan ilk dünya turu

Asya'ya ulaşmak için Amerika kıtası güzergâhında da bir yol olabileceğini düşünen Macellan İspanya Krallığı'na başvurup onların hizmetine girmeyi teklif etti. Varsayımının doğru olması halinde Endonezya'ya ve o ünlü baharata ulaşabilmek için Afrika'yı dolaşıp Ümit Burnu'nu aşmak gerekemeyecekti. Çünkü o güzergâh rakip krallık Portekiz'in elindeydi.

Şarlken'i ikna eden Macellan, 20 Eylül 1519'da denize açıldı. Brezilya'ya ulaştıktan sonra yönünü güneye çevirdi ve ertesi yılın 2i Ekim'inde, batıya açılmasını sağlayacak boğazı keşfetti. Yolculuğun bundan sonrası epey zordu, ama 27 gün sonra Büyük Okyanus'a ulaştılar!

Macellan 1521 'de, Kristof Kolomb'un kendisinden önce ulaşma hayali kurduğu hedefe, Asya kıtasına vardı. Ancak Filipinler molasında şansı tersine döndü. Çıktığı bir sahilde yerliler tarafından tuzağa düşürülüp öldürüldü. Saldırıda sadece 17 kişi sağ kaldı ve kaptanlarının başlattığı dünya turunu onlar tamamlayıp 4 Eylül 1522'de İspanya'ya ulaştılar.

EKSPRES BİYOGRAFI

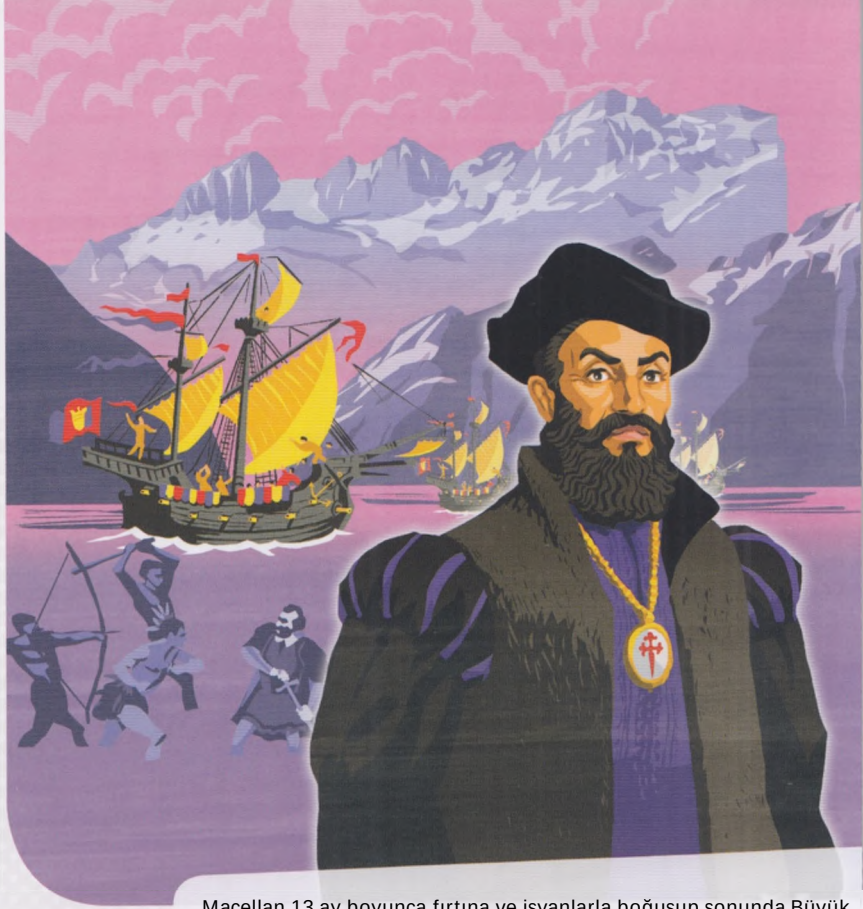

KORKUNÇ!

Mürettebatı isyan eden Macellan son derece acımasız davrandı. Kaptanlarından birini öldürtüp bir diğerini ıssız bir kıyıya bıraktı.

çok KÖTÜ!

Amerika kıtasının güneyinde aştığı boğaz, iki yanında tehlikeli falezler olan, bitmez tükenmez bir koridor gibiydi. Çok geçmeden oraya ■ Macellan Boğazı" adı verilecekti.

Macellan 13 ay boyunca fırtına ve isyanlarla boğuşup sonunda Büyük Okyanus'a vardı. Ancak karaya ulaşıp yiyecek ambarını doldurmak için üç aydan daha uzun süre yol alması gerekti!

1520

• ○
Macellan Boğazı'nın keşfi

1521

• ○
Asya kıtasına varış

1522

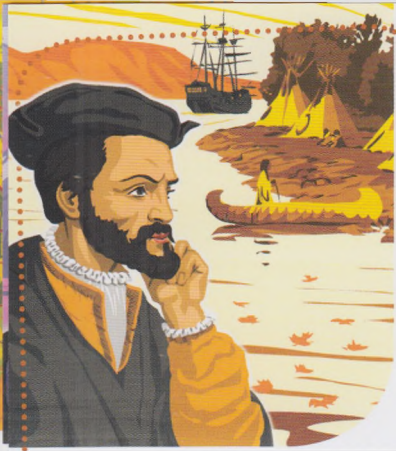
• ©
Sağ kalanların İspanya'ya dönüşü

küçük BİR DETAY

Büyük Okyanus'u aşmak çok zordu. Mürettebat hayatta kalabilmek için böceklerin istila ettiği peksimetlerle yetinmek veba saçan sıçan idrarı içmek zorunda kaldı...

1491-1557 Jacques Cartier

Kanada'nın kâşifi

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Denizci
- Keşif bölgesi: Kanada

1 ÖYLE Mi?

Jacques Cartier Amerika kıtasına toplam üç sefer düzenledi, hepsinin masrafını I. François karşıladı.

Ad GERÇEK!

Amerika'dan kucak kucak altın ve elmasla döndüğüne inanıyordu. Ancak Cartier sonunda getirdiklerinin pirit ve kuartzdan ibaret olduğunu anladı!

Jacques Cartier Amerika kıyılarına vardığında kafasında iki şey vardı: Yeni zenginlik kaynakları keşfetmek ve Çin'e ulaşmanın bir yolunu bulmak. 1534'te düzenlediği ilk seferde Yeni Dünya'nın uç noktalarına ulaşmayı başardı. Ertesi yılki ikinci seferde ise bugün Kanada'daki Saint-Laurent nehrinin deltasına ulaştı.

Nehir, Amerika'nın iç bölgelerinin fethi için olağanüstü elverişli bir geçiş yoluydu. Yerlilerin kılavuzluğunda harekete geçen Cartier son derece güzel bir bölgeden geçerek, kısa sürede bugünkü Québec bölgesine vardı, ardından da Hochelaga'ya tırmanarak, daha o zamandan Montréal şehrinin kurulmaya başlandığı yere ulaştı. Büyük beklentisini karşılayacak zenginlikler elde edemese de, Kanada'nın kuzeydoğusunu keşfederek Amerika kıtasının bir bölümünü Fransa Krallığı'na armağan etmeyi başardı!

ekspres* BİYOGRAFI

1532
*©
I. François ile tanışması

1534
★
İlk sefer

1535
Q
İkinci sefer

1541
©••
Üçüncü sefer

Francis Drake

1545-1596

İkinci dünya turu

- Sereli: Britanyalı
- Mesleği: Korsan ve siyaset adamı
- Keşif bölgesi: Bütün dünya

çÜK BİR DETAY

İkinci denizcilik kariyerine Afrika ile Avrupa arasında köle ticareti yapan bir korsanın acunda başlamıştı.

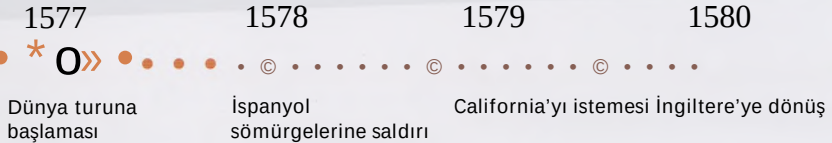
YILDIZ

- * İkinci Drake'i başarılarından dolayı büyük ünvanıyla ödüllendirmek isteyen Kraliçe I. Elizabeth,
- Venedik seferi dönüşünde,
- 1551de onu şövalye yaptı.

İngilizlerin milli kahramanı olan Francis Drake, İspanyolların gözünde kötülükleriyle tanınan bir **korsandır**. Doğrusunu söylemek gerekirse nefret edilecek her şeyi yapmış biridir! Mükemmel bir denizcidir ve Amerika kıtasından altın ve gümüşle dönen **İspanyol gemilerine saldırmayı** alışkanlık haline getirmiş bir başbelasıdır.

İngiltere Kraliçesi ile gizli bir anlaşma yapan Drake, 1577'de, **İspanya'nın Büyük Okyanus'taki ticaret tekeline** son vermek amacıyla büyük bir sefere çıktı, İspanya'nın **Peru ve Şili** sömürgelerine saldırıp çok sayıda hazineyi yağmaladıktan sonra kuzeye yönelip ülkesi adına İspanyollardan **California'yı** talep etti. Ardından, dönüş yolunda İspanyolların hışmına uğramamak için Batı'dan gitmeye karar verdi. Üç yıl süren ve **tam bir dünya turu** olan deniz yolculuğunun ardından sonunda İngiltere'ye vardığında orada büyük saygıyla karşılandı.

EKSPRES. BİYOGRAFI

- Nereli: Britanyalı
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Büyük Okyanus

1728-1779 James Cook

Pasifik maceracısı

Büyük Okyanus'ta Üç büyük keşif seferi düzenleyen tek kişi James Cook'tur! 1768'de çıktığı ilk seferde Polinezya Adaları'nı, Yeni Zelanda ve Avustralya'nın doğu kıyılarını keşfetmiştir. Dört yıl sonra Antarktika kutup dairesine giderken yolda ünlü taş heykelleriyle bilinen Paskalya Adaları'nı bulur. 1776'da tuttuğu yol ise Arktika yoludur, çünkü Büyük Okyanus ile Atlas Okyanusu arasındaki deniz bağlantısının peşindedir.

ÖYLEMİ?

Mütevazı bir çiftçinin oğlu olan James Cook denizcilik kariyerine sıradan bir tayfa olarak başladı.

vay CANINA!

Avustralya'nın doğu kıyılarını keşfeden Cook'un adamları sıçrayıp duran tuhaf bir hayvanı görüp büyülediler... Kanguruyu böyle keşfetmişlerdi!

Yolculuklarının hepsinde keşfettiği topraklarla ilgili son derece ayrıntılı gözlemler yapar, dünyanın her tarafındaki denizciler için uzun yıllar referans olacak haritalar çizer. Özellikle de gerçek bir diplomat olduğunu ortaya koyup keşfettiği topraklardaki yerel halklarla son derece iyi ilişkiler kurar.

Ne yazık ki şansı sonunda tersine döner! 1779'da korkunç bir fırtınadan kaçmak için Hawaii takımadalarındaki bir adaya sığınır ve daha birkaç hafta önce çok iyi ilişkiler kurduğu savaşı Polinezya yerlilerince öldürülür.

ekspres BİYOGRAFI

1768

Büyük Okyanus'a hareket

1769

Tahtlı'ye varış

1770

Avustralya'ya varış

1771

Londra'ya dönüş

NE YETENEK AMA!

Güney seferinde buzlar arasında sıkışıp kalan Cook, Antarktika'yı göremez. Ama yine de onun büyük bir kıta olduğunu doğru tahmin eder.

çok KÖTÜ!

Adaya vardığında yaşayan bir tanrı olarak algılanan Cook, yerel inanışlar konusunda yeterince bilgisi olmadığından bazı yanlış davranışlarda bulunur, bu da onun evsahipleri tarafından öldürülmesine neden olur.

Cook 1768 ile 1779 arasında, hayatının 12 yılını Büyük Okyanus'un keşfine hasreder. O dönemde Avrupa'da büyük merak konusu olan Polinezya ve Avustralya yerlileri hakkında gözlemler yapar.

1772

Büyük Okyanus'a
ikinci sefer

1776

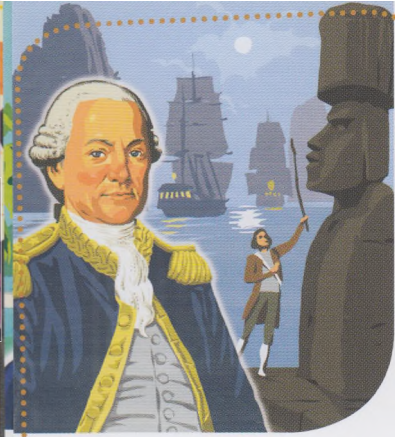
Büyük Okyanus'a
üçüncü sefer

1779

Hawaii'de ölüm

SAYGILAR!

Cook Büyük Okyanus'u, 18. yüzyıl haritalarında yer alan güneydeki kıtayı ararken keşfeder. Ama böyle bir kıta olmadığını kısa süre sonra anlayacaktır!

1741-1788-

Comte de La Pérouse

W

Esrarengiz deniz kazası

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Büyük Okyanus

İlaf ARAMIZDA

Fransa Kralı XVI. Louis, öylesine macera düşkünüdür ki, 21 Ocak 1793'te, idam cezası infaz edilirken sorar: "Bay de La Pérouse'dan haber var mı?"

HIRSA BAK!

Fransız kâşif Dumont d'Urville, de La Pérouse'un izinden giderek onun deniz kazasında boğulduğu yeri sonunda 1828'de bulur.

Jean-François de Calaup ya da öteki adıyla Comte de La Pérouse'un Büyük Okyanus seferine çıkarken iki hedefi vardır: Fransa için ticari ilişkiler kuracağı yeni topraklar keşfetmek ve Okyanusya'da büyük bir bilimsel gözlem çalışması yürütmek.

1 Ağustos 1785'te tam donanımlı -usturlap ve pusulası vardır örneğinin- iki firkateynle Brest limanından yola çıkar. Birçok ünlü bilgin, denizci ve sanatçı da bu seferde kendisiyle birliktedir. Kuzeybatı Amerika, Kore ve Japonya'da çok önemli bir keşif çalışması yaptıktan sonra 1788'de bütün ekibiyle **kaybolur**. Gemileri ve içindekileri bulmak için yürütülen onca aramadan sonuç alınamaz. Geminin Yeni Kaledonya'nın kuzeyindeki küçük bir ada civarında korkunç bir **hortuma** kapılarak battığının anlaşılması için aradan onlarca yıl geçmesi gerekecektir.

ekspres. BİYOGRAFI

1773

Hint Okyanusu seferi

1782

Hudson Körfezi'ne sefer

1785

Dünya turuna başlaması

1788

Santa Cruz takımadalarında kaybolması

• Nereli: Alman

■ Mesleği: Bilgin, siyaset adamı

■ Keşif bölgesi: Amerika

vay CANINA!

Alman kâşif Amerika'dan tam 5800 bitki türü örneği getirdi. Bunlardan 3600'ü o güne kadar bilinmiyordu!

SAYGILAR!

Humboldt bu son derece zahmetli seyahatin sonunda, bilim camiası için bugün hâlâ referans oluşturan, tam 30 ciltlik bir yapıt yayınladı.

1769-1859

Alexander von Humboldt

ilk bilimsel keşif seferi

Humboldt'u böyle bir seyahate bilime düşkünlüğü, bu konudaki tutkusu yöneltti. Soylu bir Alman ailesinden geliyordu, ebeveyninin ölümüyle muazzam bir servete konunca o da Amerika kıtasına büyük bir keşif seferine çıkmaya karar verdi. 1799'da gemiyle Venezuela'ya gitti. Bu gezi kapsamında Colombia'dan başlayarak Ekvator, Peru, Meksika ve Küba'yı gezdi.

Beş yıllık süre içinde Amazon ormanlarının derinliklerine girdi ya da beş bin metreden daha yüksek dağlara tırmandı. Birçok konu ilgi alanı içindeydi: Volkanların oluşumu, hava akımlarının iklim ya da Amerikan yerli halklarının tarihi üzerindeki etkisi gibi... ilgilendiği her konuya büyük bir merak ve titizlikle eğilen ve elinin değmediği alan neredeyse kalmayan bu bilgin, tarihte ilk gerçek bilimsel keşif seferini düzenleyen kişiydi.

EKSPRES BİYOGRAFİ

1799

Venezuela

1801

Colombia

1802

Ekvator ve Peru

1803

Meksika

1770-1838

William Clark

Bir uçtan bir uca ABD

- Nereli: Amerikalı
- Mesleği: Asker
- Keşif bölgesi: Kuzey Amerika

HIRSA BAK!

Şoşonlar, Siyular, Delik Burunlar, Mandanlar... Yaklaşık 50 Amerikalı yerli kabilesi bu keşif gezisi sırasında tanımlandı.

ne YETENEK ama!

Lewis'in gözlemleri bitki ve hayvan türlerinde yoğunlaşırken, Clark bu yeni keşfettiği bölgelerin haritasını çıkarmaya ağırlık verdi.

Son derece sağlam bir ikili oluşturan William Clark ve dostu Meriwether Lewis 1804'te ABD'nin batı bölgelerini keşfe çıktı. Çok kısa bir süre önce ABD Başkanı seçilen Thomas Jefferson'un isteği üzerine iki kâşif, Mississippi Irmağı ötesindeki bölgeleri keşfetmeyi iş edindi. Kızılderililerin ve tuzak avcılarının yaşadığı bölge hakkında o güne kadar hiçbir şey bilinmiyordu!

Louisiana'da Saint-Louis şehrinden yola çıkıp ulaşım elverişli büyük su yollarını kullanarak Büyük Okyanus'a ulaşmaya çalışıyorlardı. Yaklaşık 50 kişiyle Mississippi ve MISSOLiri'nin coşkun sularına açıldılar. Ardından Kayalık Dağlar'a ilerleyip Columbia Irmağı'na indiler, bu akarsu onları batı kıyısına ulaştırdı.

Bütün bu yolculukta onlara 15 yaşındaki genç Kızılderili kızı Sacagawea eşlik etti, kılavuzluk ve tercümanlık yaptı. Genç kız sayesinde bütün Kızılderili topraklarını sağısalım geçtiler, hatta yerli kabileler onlara yardım ve tavsiyelerde bulundu.

ekspres
BIYOĞRAFI

1784

Kentucky,
Louisville'e yerleşti

1789

Yerlilerle ilk temas

1790

Piyade teğmeni oldu

1804

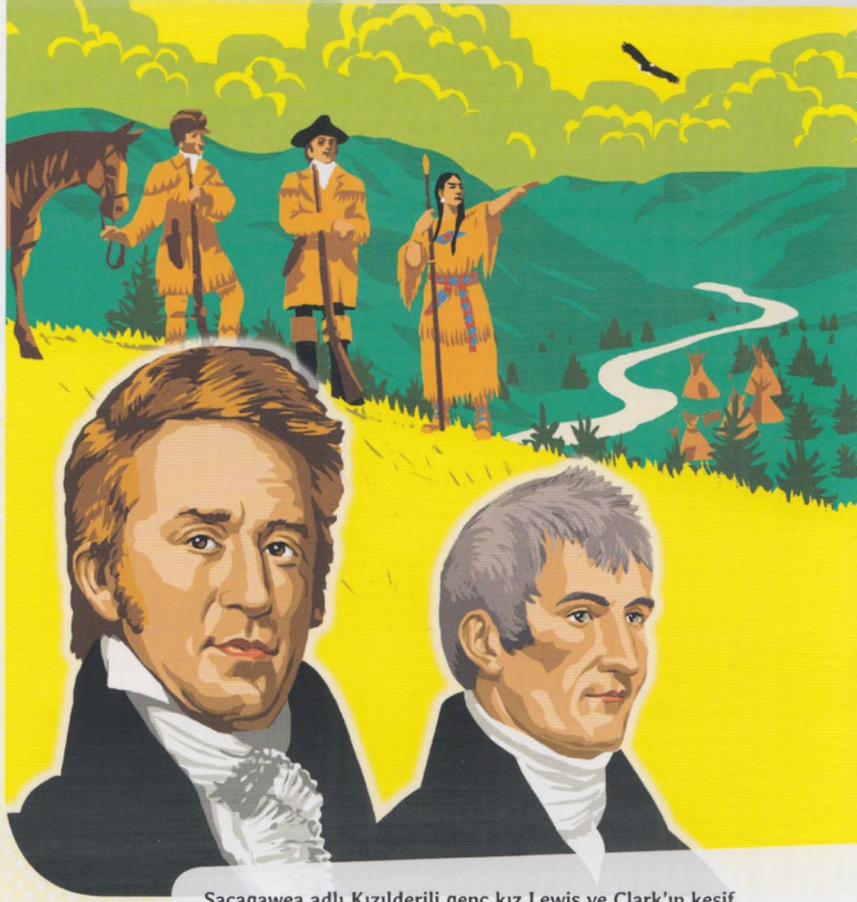
Missouri'de yolculuk

ÖYLE Mİ?

Çok yakın arkadaş olan William Clark ile Meriwether Lewis, Amerikan ordusunda subay olarak görev yaparken tanışmıştı.

KLAS!

Lewis bizzat Jefferson tarafından keşif birliği komutanlığına atanmıştı. Ama Clark'la yaptıkları keşif seferinde sorumluluğu birlikte üstlendiler.

Sacagawea adlı Kızılderili genç kız Lewis ve Clark'ın keşif seferinde çok önemli görev üstlendi. Şoşon kabilesinden olan genç kız, iki kâşifin gezdiği bölgeleri ve buralarda yaşayan yerli kabileleri çok iyi tanıyordu.

1805

Kayalık Dağlar'a varış

1806

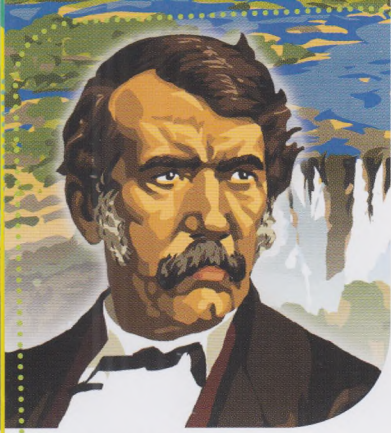
Dönüş yolculuğu

1813

Missouri valisi oldu

SAYGILAR!

Biz iki kâşif iki buçuk yıl ve Kuzey Amerika'yı bir süreye geçtikleri sefer sırasında 6657 km yol kat etti."

1813 -1873

David Livingstone

Ölünceye kadar

- **Nereli:** İskoç
- **Mesleği:** Doktor, misyoner
- **Keşif bölgesi:** Afrika

HIRSA BAK!

Yoksul bir ailenin çocuğu olan Livingstone, doktor oluncaya kadar pek çok zorlukla başetmek zorunda kaldı.

İlaf ARAMIZDA

1855'te Zambezi şelalelerini keşfeden Livingstone, bu keşfi kraliçesine ithaf ederek oraya "Victoria Şelaleleri" adını verdi.

David Livingstone Afrika'ya vardığında 28 yaşındaydı. Doktorluk da yapan bir misyoner olarak görevi yerel halklara Hristiyanlığı benimsetmekti. Ama görev, kısa sürede kıta coğrafyasını tanımaya yönelik uzun bir yolculuğa dönüştü.

İlk yolculuğunu Güney Afrika'yı batıdan doğuya aşarak yaptı ve bu sırada Zambezi Irmağı geçişini ve bugün de etkileyiciliğini koruyan Victoria Şelaleleri'ni keşfetti. Böyle bir yolculuğu yapan ilk Avrupalı olarak Birleşik Krallığa dönüşünde milli kahraman gibi karşılandı.

Livingstone kısa süre sonra yeniden yola çıktığında kafasında tek bir şey vardı: Nil'in kaynağını bulmak. Kalabalık siyahilerin arasındaki tek beyazdı ve aradığını bulmak için bütün Afrika kıtasını yıllarca dolaştı. Hastalandı, parası tükendi ve dünyayla, yanındakilerle bağı koptu. Sonunda izini bulan Britanyalı bir gazeteci, Morton Stanley oldu. Stanley'in onca ısrarına rağmen birlikte geri dönmeyi reddeden kâşif, tek başına ve aradığını bulamamanın hayalkırıklığı içinde öldü.

ekspres
biyografi

1841

Güney Afrika'ya
varış

1851

Zambezi'nin keşfi

1855

Victoria
Şelaleleri'nin keşfi

1857

Birleşik Krallığa
dönüş

İLGİNÇ!

Livingstone'un 1857'de
ayınlanan ilk seyahat
notları piyasaya çıkmadan
12 bin satışa ulaştı!

küçük bîr DETAY

İskoç kâşif, önlemeyi
başaramasa da köle ticaretine
kökten karşıydı. Buna karşılık,
hararetle beyaz adamın siyah
adamı "uygarlaştırması"
gerektiğini savunuyordu.

Afrika'nın büyük ırmaklarının kaynağını keşfetmeyi takıntı haline getiren Livingstone, hastalanmasına, bitkin düşmesine rağmen araştırmalarını durdurmadi. Sonunda gücü iyice tükendi ve Zambia'da, Bangwelo Gölü kıyısında öldü.

1867

1871

1873

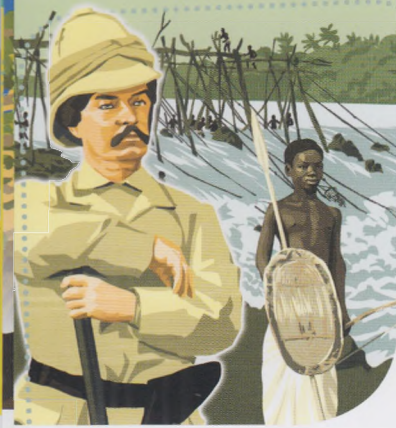

Büyük Göllerin keşfi Henry Morton
Stanley ile
karşılaşma

Zambia'da öldü

YILDIZ

Britanyalıların gözünde gerçek
bir kahraman olan David
Livingstone, Westminster
Katedrali'nin kubbесinin tam
altında toprağa verildi!

1841-1904

Henry Morton Stanley

Afrika'nın sömürgeleştirilmesi

- Nereli: Britanyalı
- Mesleği: Gazeteci
- Keşif bölgesi: Afrika

ÖYLE Mİ?

Stanley 1874'te ikinci Afrika seferine başlamadan önce 300 kişilik küçük bir ordu oluşturdu.

küçük BİR DETAY

Acımasız denecek kadar enerjik bir adam olan Britanyalı kâşif, önünü kesmeye çalıştığından şüphelendiği kabilelerle kıyasıya savaşmakta hiç tereddüt etmedi.

Bütün bu maceracıların hepsi keşfe çıktıkları topraklara âşık insanlar değildi. Kıtayı güneyden kuzeye, doğudan batıya dolaşıp duran Stanley Afrika'dan nefret ediyordu! Kıtaya ilk ayak basışı bir araştırma nedeniyle: *New York Herald* muhabiriydi ve kaybolan kâşif David Livingstone'u bulmaya çalışacaktı, nitekim 1871'de buldu da.

Bu başarısının ardından Afrika'ya birçok sefer düzenledi. Amerikan gazetelerinin desteğini almıştı, son derece geniş imkânlarla birlikte yüzlerce insan refakât ediyordu. Sonuçta kıtanın ayrıntılı bir coğrafi envanterini çıkardı. Hemen ardından, keşfettiği toprakları Belçika ya da İngiltere gibi Avrupalı güçler hesabına sömürgeleştirmek amacıyla yerel kabile şefleriyle anlaşmalar imzaladı.

EKSPRES! BİYOGRAFİ

1869

«O -

Birinci Afrika seferi

1871

• O © •

Livingstone'u bulması İkinci Afrika seferi

1874

1878

O

Belçika'yla sömürge anlaşması

,862-19°°

Mary Kingsley

Afrika'da tek başına

- Nereli: Britanyah
- Mesleği: Yoktu
- Keşif bölgesi: Afrika

vay CANINA!

İklim ve koşullar nasıl olursa olsun Mary Kingsley her zaman siyah giyer ve uzun, ağır İngiliz eteğini hiç çıkarmazdı.

ZEKİCE!

Kendisini bulunduğu çevrede daha rahat kabul ettirebilmek için tüccar gibi görünürdü. İplik, içki, olta iğnesi... Ne olursa satardı!

Mary Kingsley, Afrika'ya gitmek üzere yola çıktığı güne kadar Londra'daki semtinden neredeyse hiç ayrılmamıştı. Bildiği maceraların tümünü babasının kütüphanesinde bulduğu seyahat kitaplarında okumuştur. Ağustos 1893'te Angola'ya vardı; kararlıydı, ömrünün sonuna kadar burada yaşayacaktı!

Dönemindeki kâşiflerin aksine tek başına seyahat ediyor ve kimseden mali yardım almıyordu. Yerel kabilelerle yaşayarak onlarla birlikte gelişip şekillendi. Ağaçtan oyulmuş kano kullanmayı öğrendi, cangıllarla başaıktı. Başta insan eti yiyen kabileler olmak üzere karşılaştığı her türlü tehlikeyi yalnız başına göğüsledi; o güne kadar hiçbir Avrupalı'nın geçmediği bir güzergâhı izleyerek 4100 metre yüksekliğindeki Kamerun Dağı'na tırmandı. Avrupa'ya dönüşünde yazdığı iki seyahat kitabıyla ünlü oldu.

EKSPRES BİYOGRAFİ

1892

○ Anne ve babasının ölümü

1893

© • Afrika'ya ilk yolculuk Afrika'ya ikinci yolculuk

1895

•○*

1897

★ İlk kitabının yayınlanması

- Nereli: Norveçli
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Kuzey ve Güney Kutbu

1872-1928 Roald Amundsen

Kutupların fethi

Kutup bölgelerini keşfe çıkmak Roald Amundsen için bir tür doğal dürtüyüdü. Denizciliği öğrenip bol bol dağ tırmanışı antrenmanı yaptı, **Antarktika'da** kışlamak üzere 25 yaşında yola çıktı. Beş yıl sonra ise **Arktika'yı** keşfe yöneldi. *Cjaa* adlı teknesini **buzların hareketine** teslim ederek üç kış boyunca oradan oraya sürüklendi, sonunda Atlas Okyanusu'ndan Büyük Okyanus'a geçmeyi başardı.

Bütün bunlar onun için sadece bir hazırlıktı. Daha en baştan gözünü kutuplara dikmişti. Ancak İngiliz **Peary** 1909'da Kuzey Kutbu'na ondan önce ulaştı. Buna aldırmayan Amundsen bu kez **Güney Kutbu'na hamle** etti. 19 Ekim 1911'de Antarktika'yı aşmak için harekete geçti. Ayaklarına kayak geçirmiş dört adamı ve köpeklerin çektiği kızaklarla yola çıkıp üç bin metreden daha yüksek dağları aştıktan sonra 14 Aralık'ta kutup noktasına ulaştı.

Ancak Amundsen'in kutup macerası bitmemişti. 12 Mayıs 1926'da bir balonun ikinci pilotu olarak Kuzey Kutbu'nun **üstünden** geçerek iki kutba da ulaşan ilk insan oldu!

HIRSA BAK!

Tıp kariyerini elinin tersiyle iten Roald Amundsen, fok avında kullanılan bir teknede sıradan bir tayfa olarak işe başladı.

aci GERÇEK!

Norveçli kâşif ün ve şan dolu bir hayatın zirvesindeyken, başka bir kâşif olan Nobile ile ekibine yardım götüren deniz uçağında kaza geçirip öldü.

EKSPRES BİYOGRAFI

ZEKİCE!

Amundsen, muhtemel rakiplerini Kuşkulandırmamak için Güney Kutbu'na ulaşma planını son ana kadar açıklamamıştı!

KORKUNÇ!

Norveçli ekip 52 husky köpekle yola çıktı. Ancak köpeklerin çoğu insanların ve kalan köpeklerin karnını doyurmak için feda edildi!

Güney Kutbu'na ilk bayrağı Norveçli kâşif dikti. Kızak köpekleri ve malzemesinin daha hafif olması nedeniyle, rakibi İngiliz Scott'un bir ay kadar önündeydi.

1918

Arktika'yı ikinci geçiş

1926

Kuzey Kutbu üstünden uçuş

1928

Kaza sonucu ölümü

SAYGILAR!

Sistemli çalışan ve zorluklara alışık olan kâşif, güzergâhındaki araziye düzeltmek için aylarını harcadı ve Güney Kutbu için geçeceği yerlere önceden, aralıklarla yiyecek depoladı.

- Nereli: İrlandalı
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Antarktika

vay CANINA!

Kâşifin teknesine *Tahammül* ismini verdiğini öğrenince, insan "Nasıl güçlü sezgileri varmış" diye düşünmeden edemiyor!

İlaf ARAMIZDA

Shackleton tecrübeli bir maceracı, ama kötü bir işadamydı: Hayatı boyunca birçok iş kurdu, ama hepsini batırdı!

1874-1922

Ernest Shackleton

Kahraman kurtarıcı

Dönemindeki birçok maceracı gibi Ernest Shackleton'a da çekici gelen **Antarktika keşfinin** ona ün ve para kazandırma ihtimaliydi. Böylece 1908'de Güney Kutbu'nun keşfi için harekete geçti. Ama hedefine 180 km kadar yaklaşmasına rağmen açlık ve yorgunluktan dönmek zorunda kaldı.

1915'te, Amundsen'in Güney Kutbu'nu keşfinden yıllar sonra bir kez daha meydan okudu: Antarktika'da 3300 kilometrelik yolu **yaya olarak** aşacak, bu arada Güney Kutbu'ndan da geçecekti. Ama buzdağları arasında yol alan gemisi Sikişti. Buzların baskısıyla ezilip ağır ağır **parçalandı**.

Aylarca **başiboş** b1ız **blokları** üzerinde yaşayan ekip sonunda tahlisiye sandallarına binip güvenilir bir kara parçası bulmaya çalıştı. Adamlarını **ISSİZ bir adaya** çıkarmayı başaran Shackleton, bulunduğu yerden tam 1400 km uzaktaki Güney Georgia adalarına ulaşmak üzere birkaç arkadaşıyla yeniden denize açıldı! Kurtarma gemisiyle ancak dört ay sonra dönebildi. Neyse ki bütün adamları **yaşıyordu** ve hepsi **sapasağlamdı**.

5 Aralık 1914

24 Ocak 1915

27 Ekim 1915

18 Nisan 1916

ekspres,
BİYOGRAFI

Güney Georgia
adalarına hareket kaldı

Gemi hareketsiz Gemiye terk ettiler Fil Adası'na varış

çok KÖTÜ!

Shackleton ve arkadaşlarını Güney Georgia adalarına götürün sandal Güney Denizi'ndeki rüzgâr ve akıntılarda, her an alabora olabilecek kadar hırpalandı!

ACI GERÇEK!

Güney Georgia'da ıssız bir bölgeye çıkan kazazedeler yardım isteyecek birilerini bulabilmek için yaya yol almak, yüksek dağları aşmak zorunda kaldılar.

Antarktika'ya varır varmaz buzların arasına sıkışan Shackleton, Güney Kutbu'na asla ulaşamadı. Ama cesareti ve adamlarını kurtarma başarısı sayesinde kutup maceraları tarihine kahraman olarak geçti.

* Nisan 1916

9 Mayıs 1916

30 Ağustos 1916

* . . . 0

* 0 « . * . .

. . . 0

Fil Adası'ndan hareket

Güney Georgia adalarına varış

Fil Adası'na dönüş

KLAS!

Shackleton çok sevimli ve ağzından bal damlayan biriydi. Beklenenden daha zor geçen bir seferde bunlar son derece gerekli özellikler...

1888 - 1912 *

Robert Falcon Scott

Kutupların büyük kaybedeni

- Nereli: Britanyalı
- Mesleği: Deniz subayı
- Keşif bölgesi: Güney Kutbu

SAYGILAR!

Scott ve ekibi Güney Kutbu'na ulaşmak için saatte 150 km hızla esen rüzgârlarla ve -40, hatta -50 derece soğukla boğuşmak zorunda kaldı.

ACI GEİRÇEK!

Kutup kâşifi 29 Mart 1912'de, bir erzak istasyonuna varmasına sadece birkaç kilometre kalmışken açlıktan tükenip soğuktan donarak hayatını kaybetti.

Kutuplara önce ulaşmak için sürdürülen ölümüne yarış, kimilerine şan ve zafer getirdi, kimilerinin ise kâbusu oldu. Robert Falcon Scott 17 Ocak 1912'de Güney Kutbu'na ulaştığında, kâşif Amundsen'm 32 gün önce orada olduğunu öğrendi. Muazzam bir hayalkırıklığı yaşadı. Ancak dehşet günleri daha yeni başlıyordu! Korkunç kar fırtınaları dönüş yolunda İngiliz kâşif ile ekibinin yolunu kesti. Sonları, açlık ve soğuktan ölüm oldu.

Bu kötü kaderin altında muhtemelen Scott'un hedefe daha geç varması yatıyordu: Hafif ekipmanla yol alan Amundsen'in tersine Scott'un malzemesi ağırdı ve bu malzeme Antarktika koşullarına alışkın olmayan atlarla taşınıyordu. Bu nedenle hem hedefine daha geç ulaşmış hem de Norveçli rakibinin maruz kaldığı iklim koşulları zaman içinde daha da ağırlaşmıştı.

ekspres. BİYOGRAFI

4 Ocak 1911

Antarktika'ya varış

1 Kasım 1911

Kutup için hareket

17 Ocak 1912

• «O»..... ©* *

Güney Kutbu'na varış Ölümü

29 Mart 1912

- Nereli: Danimarkalı
- Mesleği: Etnolog, yazar
- Keşif bölgesi: Arktika

ÖYLE Mİ?

Danimarkalı misyoner babayla İnuit annenin oğlu olan Rasmussen, hayatının ilk yıllarını Grönland'da geçirdi.

SAYGILAR!

İki İnuit avcı eşliğinde Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanus'u ayıran toprakları kızıkla aşan Rasmussen, bunu başaran ilk Avrupalı'ydı.

1879-1933 Knud Rasmussen İnuitlerle iç içe

Knud Rasmussen hayatını **kutup dairesinin** uç bölgelerinde yaşayan halklarla ilgili araştırmalara adadı. **İnuit** dilini çok iyi biliyordu, kusursuz bir avcıydı ve kızık köpeklerini yönetmede ustaydı; 1902'den sonra birkaç kış **Grönland'da** geçirdi. 1910'da Grönland'ın en kuzey ucunda **kalıcı bir istasyon** kurduktan sonra araştırma ve keşif seferlerini oradan yürüttü.

1921'de kızıkla **UZlin bir sefere** girişti; Grönland'dan başladığı yolculuk Alaska'nın batı ucunda, Bering Boğazı'nda bitti. Üç yıl boyunca bölgede uzun mesafeler kat etti, karşısına çıkan **her kabilenin örf ve adetleriyle** ilgili gözlemler yaptı, şarkı ve efsane anlatıları derledi, Büyük Kuzey halklarının **kökenine** dair ipucu olabilecek çok sayıda bilimsel veri topladı.

EKSPRES BİYOGRAFİ

1902

İlk Grönland seferi

1910

Thule istasyonu kuruldu

1912

Grönland'ı boydan boya geçti

1923

Kuzeyden batıya büyük sefer

- Nereli: Fransız-Belçikalı
- Mesleği: Şarkıcı, gazeteci, doğubilimci
- Keşif bölgesi: Tibet

İlaf ARAMIZDA

Alexandra 1911 'de kocasına, bir buçuk yıllığına Hindistan'a gideceğini söyledi. Oysa, oradan ancak 14 yıl sonra döndü!

İLGİNÇ!

1914'te Hindistan'da Yongden'le karşılaştı. Daha sonra evlat edineceği Tibetli bu genç keşiş artık bütün yolculuklarında ona eşlik edecekti!

1868-1969 Alexandra David-Néel

Lhasa'daki ilk Avrupalı kadın

O kadar çok ve farklı alanda işler yaptı ki, Alexandra David-Néel'in hayatını birkaç kelimeyle özetlemek zor. inanılmayacak ölçüde bağımsız davranan biriydi; önce şarkıcılık, sonra sanat yönetmenliği ve gazetecilik yaptı, konferanslar verdi... Son olarak da doğubilim uzmanı oldu.

ıgıı'de büyük Hindistan yolculuğuna başladı. Orada tanıştığı keşişler sayesinde Budizm'e yöneldi, birkaç kez inzivaya çekildi, bu dönemlerinde meditasyonla meşgul oldu. ngiö'dan sonra büyük dini merkezleri ziyaret etmek amacıyla birkaç kere Tibet'e gitti. Sonra, 1924'te yasak başkent Lhasa'yı görmek için harekete geçti. Dilenci kılığında şehre girdi ve genç bir keşişle birlikte, kimliğini saklayarak iki ay boyunca orada yaşadı. Böylece Lhasa'ya girmeyi başaran ilk Avrupalı kadın oldu.

Bu gözüpek tutumu sayesinde Avrupa'da ünlendi. Fransa'ya dönüşünde seyahat Öykülerini yazmaya girişti. Amacı, bizzat görme şansına sahip olduğu Tibet'in güzelliklerini bütün dünyaya tanıtabilmektir.

ekspres
BİYOGRAFI

1895

Şarkıcı

1911

Hindistan'a varış

1912

13. Dalay Lama ile tanışma

1916

Tibet'e ilk gidiş

vay CANINA!

Alexandra yırtık pırtık dilenci kılığının altına üç şey sakladı: Pusula, tabanca ve canının başışlanması koşuluyla vermek için biraz para.

aci GERÇEK!

Lhasa'da kimseye fark ettirmeden iki ay yaşayan kâşifin kimliği sonunda açığa çıktı. Her gün yakın bir ırmakta yıkanınca ondan kuşkulandılar.

Alexandra David-Néel 1924'te kimliğini dilenci kılığı altında gizleyerek Lhasa'ya girdi. Avrupallı bir kadın olduğu anlaşılmaması diye yüzüne is sürmüş, yak kılından saç örgüsü takmıştı.

1924

1925

1937

• O 'O* • • • • •

Lhasa'daki günler Fransa'ya dönüş

• ©. • • • • •

Çin seyahati

HIRSA BAK!

Alexandra David-Néel 1937'de Çin'de büyük bir seyahate başladı. O sırada 69, bir daha ayrılmamak üzere Fransa'ya döndüğünde 78 yaşındaydı!

Ümberto Nobile

1885-1978

Havadan Kuzey Kutbu

- **Nereli:** İtalyan
- **Mesleği:** Havacılık mühendisi, pilot
- **Keşif bölgesi:** Kuzey Kutbu

ACI GERÇEK!

Nobile'yi kurtaran pilot da kaza kurbanı olur: Öteki kazazedeleri kurtarmak amacıyla kaza yerine dönerken uçağı düşünce ölür.

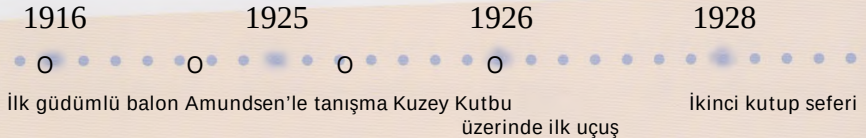
SAYGILAR! i

Balon kabininde gerekli malzeme ve yeterince yiyecek olmasaydı, Nobile ve mürettebatının denize düştükten sonra bu kadar uzun süre hayatta kalması asla mümkün olmazdı.

Ümberto Nobile güdümlü balonlarla ilgili büyük kahramanlık öykülerinin önde gelen isimlerindendir. 1925'te Norveçli kâşif Roald Amundsen'e şöyle bir öneri götürür: Benim balonlardan birine binip Kuzey Kutbu'na havadan ulaşan ilk biz olalım! n Mayıs 1926'da 80 metre uzunluğunda bir balonla Spitzberg'den havalanırlar. 16 saat 50 dakika süren 1280 km'lik uçuşun ardından hedefe ulaşırlar!

Ancak kısa süre sonra aralarında bir anlaşmazlık doğar. Nobile, Arktika'nın havadan keşfi macerasını tek başına sürdürmeye karar verir; 50 bin kilometrekarelik alanı kapsayan ve Üç gün kesintisiz süren bir uçuş yapar. 25 Mayıs 1928'de bir fırtınaya yakalanan balon içindeki ekiple denize düşer. Amundsen aralarındaki kavgayı unutup hemen yardıma koşar. Ama o da denize düşüp kaybolur. Şanslı Nobile birkaç hafta sonra bir isveçli tarafından kurtarılır...

EKSPRES BİYOGRAFI

1901-1936 Jean Mermoz

Gökyüzünde bir öncü

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Pilot
- Keşif bölgesi: Güney Amerika, Atlas Okyanusu...

vay CANINA!

And Dağları içinde bir bölgeye zorunlu iniş yapan Mermoz, yeniden havalanabilmek için uçağı bir dağın tepesine çıkarıp oradan aşağı bırakır!

çok KÖTÜ!

35 yaşında deniz uçağıyla Atlas Okyanusu'nun güneyinden geçerken meydana gelen kazada kayboldu.

Toulouse'dan kalkıp Barselona'ya inmek... Bu, bugün ne kadar basit bir olay gibi görünüyor! Ama Jean Mermoz gibi havacılık öncüleri için başlı başına bir keşifti. Çünkü Pirene sıradağları üzerinde uçmak son derece zordu ve o dönemin uçakları böyle uçuşlar için çok hassastı. Bununla birlikte gerçek bir gökyüzü akrobatı olan bu Fransız pilot her türlü olumsuzluğa rağmen iki şehir arasında düzenli bir **ticaret hattı** yarattı. Ve macerasını giderek daha ileri noktalara taşıdı.

Fransa ile **Senegal** arasında hava bağlantısı sağladıktan sonra And sıradağlarından oluşan inanılmaz engelleri kahramanca aştı. Ardından Güney Amerika'da da yeni hava rotaları geliştirdi. Ve 13 Mayıs 1930'da, Senegal'deki Saint Louis ile Brezilya'daki Natal'i bağlayan **Güney Atlantik** hattını mola vermeden geçti. Bu yolculukta 3173 km'lik yolu 21 saat 10 dakikada almıştı.

ekspres BİYOGRAFI

1924

1927

1928

1930

• O

O

O

O*

Ticari havacılığa Fransa-Senegal hattı Rio-Buenos Aires Güney Atlantik başlaması

hattı

hattını geçişi

1902-1974

Charles Lindbergh

Mola vermeden Atlantik geçişi

- Nereli: Amerikalı
- Mesleği: Pilot
- Keşif bölgesi: Atlas Okyanusu

ACI GERÇEK!

1932'de pilotun büyük oğlunu kaçırdılar. Talep edilen fidye ödendiği halde çocuk öldürülmüş olarak bulundu.

küçük bîr DETAY

1936'da Adolf Hitler yönetimince Alman Kartalı nişanı verilen Lindbergh, Nazilere olan hayranlığını açıkça dile getiriyordu.

Havacılığın öncüleri, I. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle gökyüzünü daha geniş boyutlarıyla fethetmenin peşine düştü. Giderek daha uzun, daha daha uzun mesafeler uçuyor, kara ve okyanusların üstündeki gökyüzünü tarla gibi sürüyorlardı.

21 Mayıs 1927'de Amerikalı Charles Lindbergh, Atlas Okyanusu'nu hiç mola vermeden ve tek başına geçen ilk pilot oldu. İnşasını henüz iki ay önce bitirdiği ve tamamen bu uçuş için üretilen uçakta manyetik pusula dışında hiçbir alet, görüşünü iyileştirebilecek hiçbir düzener yoktu. Dolayısıyla pilot seferi başarıyla tamamlayabilmek için hiç gevşemeden tüm gücünü kullanmalıydı, ki bu da sık sık, orasına burasına kramp girmesine neden oluyordu. Özellikle uykuyla başa çıkması hayatiydi, nitekim birkaç kez dalar gibi olmuş ve uçağın burnunu son anda, dalgaları yalarken yukarı kaldırılabilişti...

Lindbergh, New York'tan havalandığı Spirit of Saint-Louis adlı uçağıyla, 33 saat 30 dakika süren 6300 km'lik uçuş sonunda Paris yakınlarındaki Le Bourget'e indi. Saatlerdir bekleyen kalabalık onu kahraman gibi karşıladı.

EKSPRES BİYOGRAFI

1922	1923	1925	1927
q	o	o	o
Eğitimi bıraktı	Yalnız gerçekleştirdiği ilk uçuş	Ticari havacılık pilotu oldu	Atlas Okyanusu'nu geçti

vay **CANINA!**

Lindbergh'in bu maceraya atılmasının nedeni, havacılık meraklısı bir zenginin, New York-Paris arasını mola vermeden geçecek ilk pilota 25 bin dolar vaat etmesiydi.

ZEKİCE!

Spirit of Saint-Louis'in son derece oynak bir aerodinamik yapısı vardı. Dalgalara dokunduğu anda sarsılıyor, uykuya dalan pilot da hemen kendine geliyordu!

Lindbergh bu seferi yapabilmek için monoblok kanatlı, narin ama dayanıklı bir uçak seçmişti: *Spirit of Saint-Louis*. Uçak havalanırken 1700 litre benzin ve 25 litre yağ taşıyordu!

1932

0
Büyük oğlu kaçırıldı

1935

0
Avrupa'ya sürgün

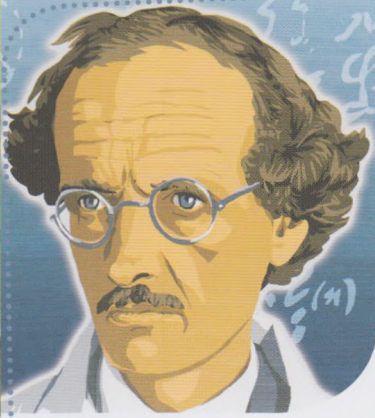
1943

0
Büyük Okyanus'ta
hava savaşına katıldı

çok **KÖTÜ!**

İki Fransız pilot, Nungesser ve Coli Lindbergh'ten birkaç gün önce Atlas Okyanusu'nu doğu-batı yönünde geçmeyi başarmış,

a*. W*12n 11S
varmak üzereyken düşürüldü.

- Nereli: isviçreli
- Mesleği: Fizikçi
- Keşif bölgesi: Deniz ve karalar

ne YETENEK ama!

Piccard'lar babadan oğula kâşifti. Babanın derin dalışlarına defalarca eşlik eden oğul Jacques da ünlü bir okyanus dalgıcıydı.

vay CANINA! i

Auguste Piccard'ın torunu Bertrand, 21 Mart 1999'da balonla dünya turu yapan ilk kişi oldu!

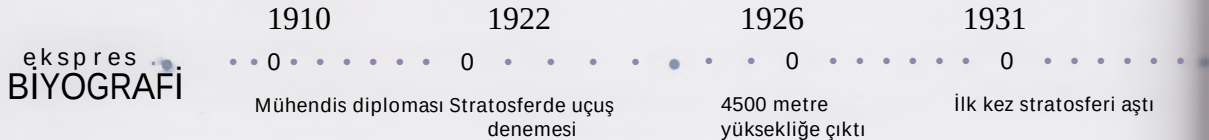
1884-1962 Auguste Piccard

En tepeden en dibe!

Auguste Piccard'ın yüzü size birini hatırlatıyor mu? Evet, o çizer Herge'ye, *Tenten* maceralarındaki Profesör Turnesol karakteri için esin kaynağı olan kişi... Çizgi romanın ünlü kahramanı gibi bu fizikçi de bilimsel deneylerde kullandığı aletleri bizzat kendisi yapar, üretti.

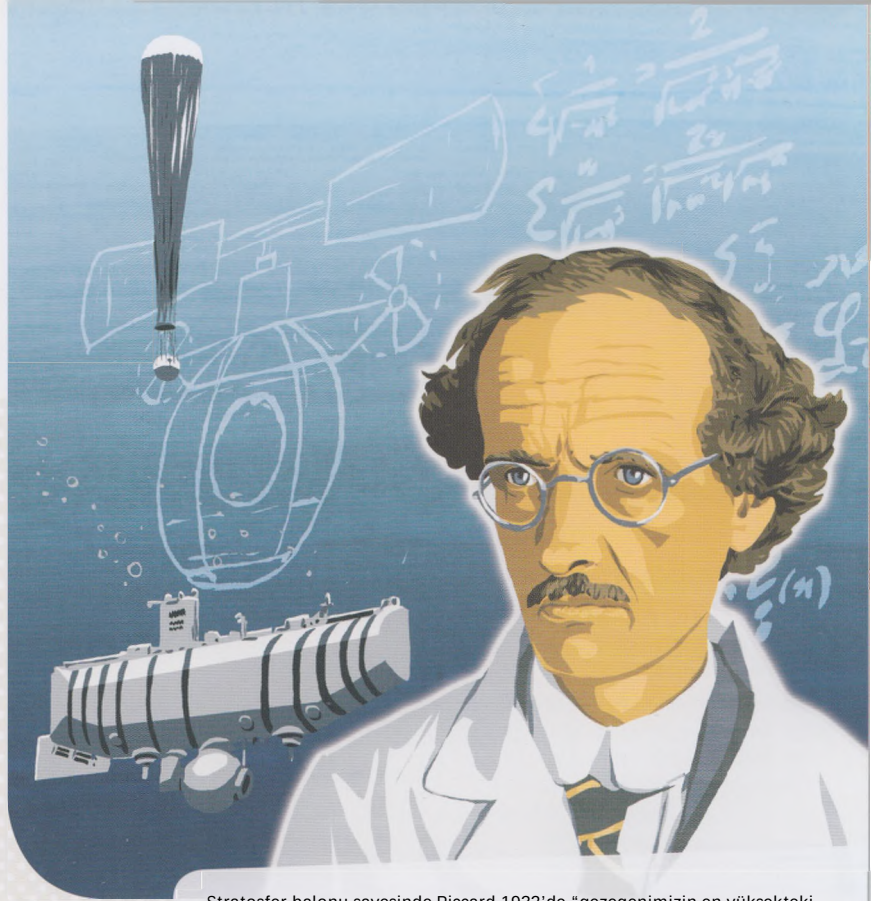
Bu aletlerden ilki, hidrojen dolu büyük bir balona bağlanan su geçirmez metalik kabindi. Atmosferin çeşitli katmanlarındaki keşif gezisi için tasarlanmıştı, bu gezi 18 Ağustos 1932'de, 16201 metre yükseklikte gerçekleşti. Auguste Piccard Dünya'nın tam yuvarlak olmadığını ilk fark eden kişi oldu.

Profesör Piccard'ın bir başka tutkusu da okyanus derinliklerinin keşfiydi ve bu amaçla denizin altındaki keşif gezilerinde kullanılacak bir araç yapmaya koyuldu: Batiskaf. Bu araç sayesinde sayısız derin deniz keşif gezisi yaptı ve 30 Eylül 1958'de tam 3150 metre derinliğe daldı! Sonra nöbeti oğlu Jacques'a devretti, o da yaklaşık iki yıl sonra, Mariana çukurunda 10916 metre derinliğe inmeyi başardı.

ÖYLE Mİ?

Piccard'ın ilk stratosfer aracı hidrojen doldurulmuş 14130 m³'lük bir balon ve ona bağlı, 2,1 metre çapında küre biçimli bir kabindi.

KLAS!

Piccard'ın stratosfer uçuşu için yaptığı basınç ayarlı kabin, uçak kabini tasarımına da model oluşturdu.

Stratosfer balonu sayesinde Piccard 1932'de "gezegenimizin en yüksekteki adamı" oldu. 1953'te batiskafıyla gerçekleştirdiği derin deniz keşifleri de onu bu kez "gezegenimizin en dipteki adamı" yaptı!

1932

1945

1953

Q

Q

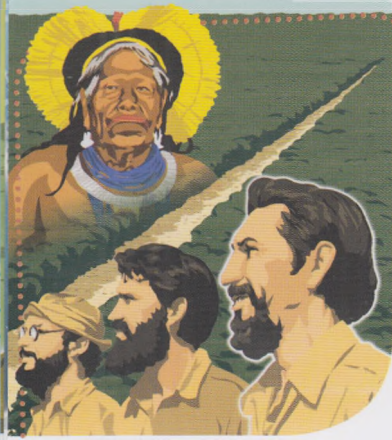
0

Stratosferi ikinci kez ilk batiskafı yaptı
aştı

İlk derin dalış rekoru

HIRSA BAK!

Dâhi mucidimiz turistik bir denizaltı olan mezoskaf yapımı üzerinde çalışırken, 78 yaşında hayatını kaybetti.

- **Nereli:** Brezilyalı
- **Mesleği:** Yerli yaşamı uzmanı
- **Keşif bölgesi:** Amazonlar

Q5(R)°°° Villas-Böas

YerSerle tanış«»

Claudio Villas-Böas'ın macerası hiç de başladığı gibi bitmedi! Brezilyalı kâşif 1943'te üç erkek kardeşi Orlando, Leonardo ve Alvaro ile Amazon ormanlarını keşfe koyuldu. Hükümetin talebi üzerine yerli kabilelerin yaşadığı uzak bölgeleri meskun hale getirmek amacıyla yeni yollar açmakla görevlendirildi.

Bu bâkir bölgelerin keşfi hayatını değiştirdi. O güne kadar yabancı kimse görmemiş topluluklarla karşılaştı, bu toplulukların kültürel zenginliği onu büyüledi. Onları "uygarlaştırmak" ve "uygar dünya"ya eklemeye çalışmak yerine haklı davalarının savunucusu oldu. Ülkenin yetkililerine karşı kardeşleriyle yürüttüğü mücadelenin ardından, 1961'de, buralara yerleştirilen yerli kabileleri korumaya yönelik geniş bölgeyi, Xingu Milli Parkı'nı kurdu.

SAYGILAR!

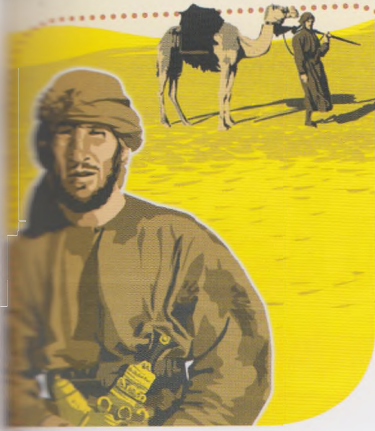
Villas-Böas soyadlı dört kardeş yayınladıkları çok sayıda kitap sayesinde Amazon yerlilerini bütün dünyaya tanıtmayı başardı.

aci GERÇEK! i

Alınan pek çok koruma önlemine rağmen kendilerini yaşadıkları topraklardan kovmak isteyen büyük toprak sahipleriyle sürekli mücadele içindeydiler.

EKSPRES BİYOGRAFI

1910-2003

Wilfred Thesiger

Göçebelerle yaşamak

- Nereli: Britanyalı
- Mesleği: Sömürge yöneticisi, yazar
- Keşif bölgesi: Afrika

YILDIZ

Thesiger çok iyi bir aslan, ayı ve yabani koyun avcısıydı, bu da birlikte yollara düştüğü kabileler arasında ün kazanmasını sağladı!

ne YETENEK AMA!

Seyahatlerinden çok güzel öyküler çıkaran Britanyalı kâşif bunları olağanüstü güzellikte siyah-beyaz fotoğraflarla zenginleştirdi.

Göçebe kabilelerin hayatını araştırarak geçen bir ömür! Wilfred Thesiger'in hayatının özeti kısaca bu... Britanyalı büyük kâşif ve yazar 50 yılı aşkın süre boyunca Sudan ve Etiyopya'nın az bilinen bölgelerini yaya dolaşıp deve sırtında **Arap Yarımadası Çölleri**ni keşfetti. Yakında yok olacak bir dünyanın tanığı olduğunun bilincinde, **Bedevilerin** hayatını paylaştı.

Ülkeler arasındaki sınırlar yavaş yavaş yeniden çiziliyor, **petrol ateşi** çöl insanlarının binlerce yıllık yaşamını kavurup küle çeviriyordu. Thesiger bunun üzerine Güney Irak bataklıklarına sığındı, sonunda da yeniden Afrika'ya döndü. Özgürlüğüne âşıktı, şan, şeref ve iktidar hırsı olmamış, son derece basit yaşamaya alışmıştı; bu yüzden hayatının sonuna kadar oralarda yaşamak istiyordu. Ama ıggg'da İngiltere'ye döndü. O sırada 89 yaşındaydı!

1910

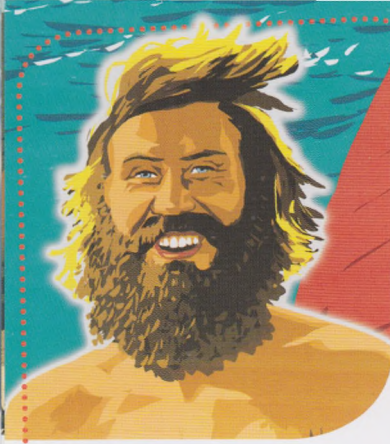
1933

1945

1960

EKSPRES |
biyografi

Etiyopya'da doğdu Birinci Etiyopya Arabistan keşif seferi Afrika'ya dönüş seferi

- Nereli: Norveçli
- Mesleği: Antropolog
- Keşif bölgesi: Büyük Okyanus

1914 - 2002

Thor Heyerdahl

Sal üstünde Pasifik'te

insanoğlu Büyük Okyanıs'un orasına burasına serpiştirilmiş küçük adalara nasıl yerleşebildi? Gemi bile denemeyecek araçlarla denizde bu kadar büyük mesafeleri nasıl aşabildi? Genç Norveçli Thor Heyerdahl 28 Nisan 1947'de bu sorulara cevap bulma amacıyla olağanüstü bir maceraya atıldı.

Beş İskandinavlı ile birlikte, derme çatma, Kon-Tiki adını verdiği bir salla Peru kıyılarından yola çıktı. Yapmak istediği neydi? Denizci bir toplum olmadıkları halde inkaların, kendisinininki gibi araçlarla bir zamanlar Polinezya adalarına yerleştiğini kanıtlamak.

Heyerdahl ve arkadaşları Batı'ya doğru ve rüzgâra karşı yol aldı, karınlarını balık yiyerek doyurup yağmur suyu içtiler. Bir oraya bir buraya sekiz bin kilometre yol alıp sefer sırasında defalarca yollarını kaybettikten sonra, tam 101 günün ardından Tuamotu takımadalarında bir adaya ulaştılar. Hepsi hayattaydı. Bu gerçek bir mucizeydi!

vay CANINA!

Maceracılar sadece fırtına ve kasırgalarla değil, balina, köpekbalığı ya da dev mürekkep balıklarıyla da boğuşur!

YILDIZ

Heyerdahl gezisini anlatan bir de film çıktı ve film çeşitli Oscar ödülleri aldı. Yazdığı hikâye tam 67 farklı dile çevrildi.

1937

1947

1953

1956

EKSPRES
BİYOGRAFI

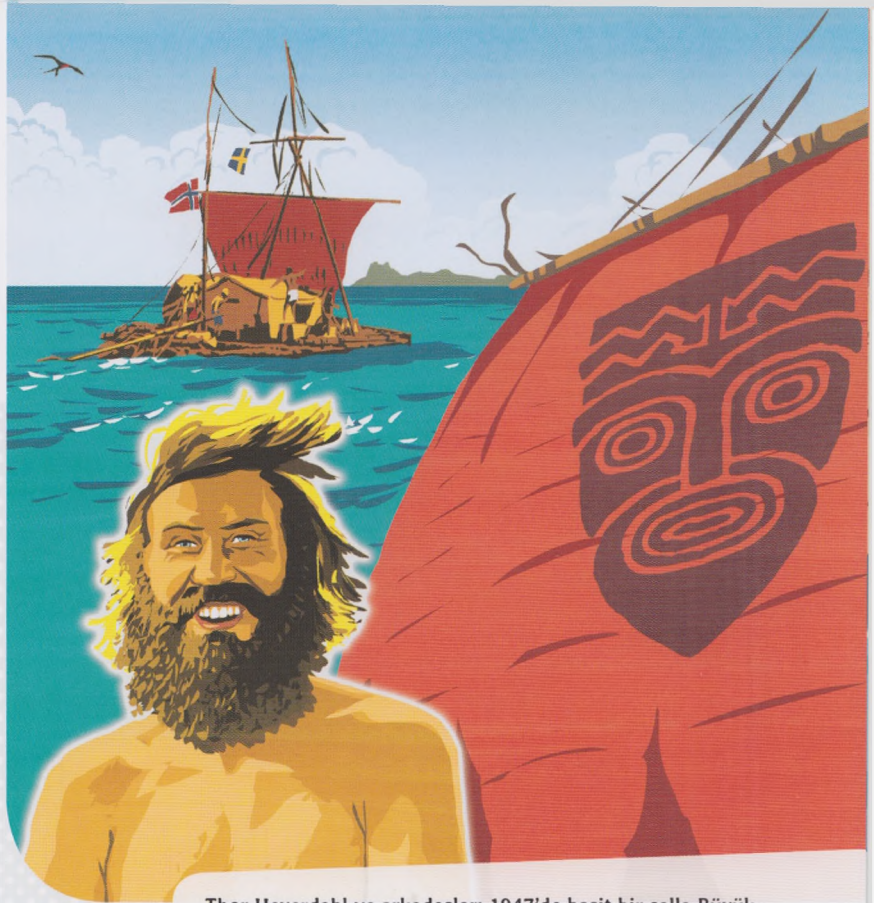
Polinezya'ya ilk gidiş *Kon-Tiki* yolculuğu Galapagos adalarına Paskalya Adalarına yolculuk

ÖYLE Mİ?

Norveçli'nin esin kaynağı bir Polinezya efsanesiydi. Efsaneye göre ataları buralara düz teknelerle, Güneş Tanrısı Tiki'nin rehberliğinde gelmişti...

çok KÖTÜ!

DNA araştırmaları sayesinde bugün artık şu biliniyor: Polinezya'ya ilk gelenler Batı'dandı, Doğu'dan değil!

Thor Heyerdahl ve arkadaşları 1947'de basit bir salla Büyük Okyanus'a açıldı. Bindikleri deniz aracı, birbirine ipe bağlı balsa ağacı gövdelerinden oluşmuştu.

1969

Papirüs bir tekneyle deniz yolculuğu

1977

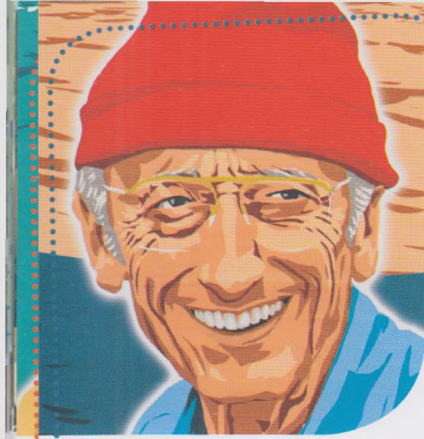
Kamış tekneyle deniz yolculuğu

1981

Maldivlere yolculuk

HIRSA BAK!

Heyerdahl bu ilk seferin ardından, tarihteki ilk büyük deniz keşifini tekrarlamak üzere farklı okyanuslarda birçok yem geziye çıktı.

- **Nereli:** Fransız
- **Mesleği:** Deniz subayı, oceanograf
- **Keşif bölgesi:** Okyanuslar

İLGİNÇ!

Cousteau'nun *Calypso* gemisini keşif gezilerinde kullanmasını sağlayan, bu tür işlere meraklı Britanyalı zengin Loel Guinness'ti: Gemiye Cousteau'ya yılda bir frank gibi sembolik bir paraya o kiralamıştı!

YILDIZ

Bütün dünyanın el üstünde tuttuğu Cousteau, 1992'deki Yeryüzü Zirvesi'nde tıpkı bir devlet başkanı gibi ağırlanıp şereflelendirildi.

1910-1997

Jacques-Yves Cousteau

Okyanusların adamı

O ünlü kırmızı beresiyle denizler âlemini büyük halk kitlelerine tanıtip sevdiren adam, **sinema tutkunu, büyük dalgıç.**

Neredeyse gezegenin tüm denizlerini *Calypso* gemisiyle dolaşıp keşif gezilerinden **onlarca film** yapan adam.

Denizin altında olağanüstü görüntüler elde etme imkânı veren farklı birçok **kamera** kullandı. Özellikle sualtı keşif çalışmalarında devrim niteliği taşıyan ve dalgıçların her türlü hareketi serbestçe yapmasına imkân sağlayan **yeni bir nefes alma sistemi** -bağımsız dalgıç giysisi- yarattı. Ayrıca, denizin derinliklerine inme olanağı sağlayan küçük **denizaltı kapsüllerini** de geliştirdi.

Jacques-Yves Cousteau **gezegenimizin** amansız bir **savunucusuydu**. Daha 1960'larda, **radioaktif atıkların** Akdeniz'e gömülmesini engellemeyi başarmıştı. Yine, büyük madencilik şirketlerine karşı Antarktika'yı savunarak kamuoyunu harekete geçirmiş, dokuz milyon imza toplayarak BM'nin **gelecek kuşakların haklarıyla** ilgili deklarasyon yayınlamasını sağlamıştı.

ekspres... © 1942

BIYOĞRAFI

Bağımsız dalgıç giysisinin icadı

1943

©

Denizaltı konulu ilk *Calypso*'mm satın Sessiz Dünya filmi

1950

®

alınması

1955

©

KLAS!

Komutan Cousteau 1955'te Louis Maile ile *Sessiz Dünya* adlı bir belgesel çekti. Bu filmle ertesi yıl Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye ödülü aldı.

SAYGILAR!

Keşif faaliyetleriyle hem sinemaya hem de bilime büyük katkılar sağlayan Cousteau gezilerine en büyük oseanografi uzmanlarını da götürdü.

Cousteau'nun fetiş gemisi *Calypso* eski bir mayın tarama gemisinden sinema ve oseanografi gemisine dönüştürülmüştü. Güvertesinde "deniz piresi" denen küçük denizaltılar vardı.

1957

National Academy of Sciences'a kabulü

1973

Cousteau şirketinin kuruluşu

1975

Antarktika keşif gezisi

ÖYLE Mİ?

Cousteau denizaltı evleri de tasarlamıştı. Yaptığı son deneylerden birinde, altı kişi bu ay süreyle 100 metre derinlikteki bir kabinde yaşadı.

1919-2012 Maurice Herzog

Sekiz bin metrede ilk insan

- Nereli: Fransız-İsviçreli
- Mesleği: Dağcı, siyaset adamı
- Keşif bölgesi: Himalaya

KUS!

Dağcı kâşif başarılı tırmanışından sekiz yıl sonra hükümete girip gençlik ve spor bakanı oldu.

ÖYLE Mİ?

Kazandığı zaferi tek başına sahiplenmek isteyince yakın çevresi tarafından çok sert eleştirildi, bazıları onun gerçekten zirveye çıkıp çıkmadığı konusunda şüpheliydi.

Louis Lachenal ile birlikte 3 Haziran 1950'de Annapuna zirvesine çıkan Maurice Herzog, sekiz bin metreden daha yüksek bir dağa çıkabilen ilk kişi oldu. Kendisi dışında beş Fransız dağcının da yer aldığı ekibin şefi Herzog, başarısına o kadar büyük bir heyecanla inanmıştı ki, bu dev Himalaya zirvesine **tek başına** tırmandı; bu Nepal dağlarında çok ender görülen bir durumdu!

Zirve tırmanışı muazzam bir **başarıyla** sonuçlansa da, fırtına altındaki iki günlük iniş çok zor oldu ve Herzog yolunu kaybetti. **Çığ** tarafından sürüklenen dağcı büyük bir ölüm tehlikesi atlatacak kampa artık tükenmek üzereyken, el ve ayakları donmuş olarak dönebildi. Dönüş treninde bütün el ve ayak parmakları kesildi. O sırada henüz **31 yaşındaydı**. Fransa'da kahraman olarak karşılanan Herzog gazetecileri bandajlı elleriyle selamladı...

EKSPRES. BİYOGRAFI

1950

•@.....

Annapuna tırmanışı
(8091 m)

1958

©.....

Hükümete girdi

1968

•©.....

Chamonix belediye
başkanı seçildi

1970

©.....

Olimpiyat
Komitesi'ne girdi

1919-2008

Edmund Hillary

İzmir'de #

- **Nereli:** Yeni Zelandalı
- **Mesleği:** Arı yetiştiricisi, dağcı
- **Keşif bölgesi:** Himalaya

çok KÖTÜ!

Britanyalılar 1921 ile 1938 arasında Everest'e tırmanmak için arka arkaya sekiz hamle yaptı, ama hiçbirinde zirveye çıkamadılar.

SAYGILAR!

Tenzing Norgay deneyimli bir tırmanışçıydı; Hillary'den bir yıl önce Everest'te 8600 metreye kadar çıkmıştı!

"Dünyanın damı" diye tanımlanan Everest 8848 metreye Himalaya'nın zirvesidir. Oraya çıkmayı ilk başaranlar, Yeni Zelandalı Edmund Hillary ve Nepalli Tenzing Norgay ikilisiydi. 14 dağcı, 22 şerpa ve 350 taşıyıcıdan oluşan ekiple yola çıkan bu ikili mükemmel hazırlanmıştı. Britanyalı Hunt tarafından yönetilen tırmanışın son aşamasına 29 Mayıs 1953'te başladılar. 12 metrelik korkunç bir çıkıntıyı da aştıktan sonra saat onbir buçukta zirveye ulaştılar.

Bir anda **Ünlenmesine** rağmen sade ve özverili yaşamıyla bilinen Hillary, arı yetiştiriciliğine geri döndü. Ama gezegenin en yüksek tepelerine tırmanışlarını sürdürmekten de vazgeçmedi. Himalayalarda bulunduğu sırada gördüklerinden çok etkilendiği için, buradaki **şerpaların** koşullarının düzeltilmesi için aktif bir mücadele yürüttü.

1948

1952

1953

1958

Ekspres.
Biyografi

• ®

©

©

© »

Cook Dağı (3764 m) Cho Oyu (8201 m) Everest (8848 m) Güney Kutbu

- **Nereli:** Fransız
- **Mesleği:** Denizci, pilot, etnolog
- **Keşif bölgesi:** Kutuplar

ÖYLE Mİ?

Daha kısa olsun diye Paul-Émile Victor genellikle PEV diye anılırdı!

İLGİNÇ! İ

Ünlü kutup kâşifi Jean-Baptiste Charcot, Paul-Émile Victor'un bir ölçüde hâmisidir. İnuitlerle yaşamak üzere 1934'te Grönland'a ilk giden Victor'du.

1907-1995 Paul-Émile Victor Kutup uzmanı

Paul-Émile Victor çocukken macera romanları okur ve Polinezya'ya, Kuzey Kutbu'na yolculuk düşleri kurardı. **Etnolog** oldu ve Ağustos 1934'te **inuitlerle** yaşamak üzere **Grönland'a** gitti. Bir yılda dillerini öğrendi, birlikte avlandı, denizde seferlere çıktı. Sonra 1936'da büyük kutup kâşiflerinin izinden gidip **köpekli kızaklarla** Grönland'ı boydan boya aştı.

Fransa'ya dönüşte kaleme aldığı seyahat **anıları** büyük sükse yaptı. Bundan yararlanan Paul-Émile Victor kutup sırlarını açığa çıkarmayı amaçlayan bir **Örgüt** kurdu. Kendini, her alandan bilimciyle birlikte **buzul tabakasının** işleyiş mekanizmasını incelemeye, buzullardan Dünya'ya yönelen tehdide, **küresel ısınmaya** ve onun etkilerini araştırmaya verdi.

Arktika ve Antarktika'ya toplam **150 bilimsel keşif gezisi** düzenlendi, bunların 30'dan fazlasını örgütleyip kendisi de bu gezilere katıldı.

EKSPRES BİYOGRAFİ

1934

o

İnuitlerle Grönland'da Grönland'ı aştı

1936

o

1936

o

İkinci kez İnuitlerle

1947

o

Fransız Kutup Keşif Örgütü'nün kuruluşu

ne YETENEK AMA!

Çok iyi bir çizer olan ve halkın kolay anlayacağı bir dille yazan Paul-Emile Victor, kutup yaşamını geniş kitlelere tanıtır sevdi. Toplam 40 civarında kitap yazdı.

YILDIZ

Paris-Soir gazetesi 1935'te PEV'in buzul maceralarını tefrika etti. Genç, kültürlü ve ilginç bir insan olan PEV, çok popüler oldu!

Paul-Émile Victor Fransız Kutup Keşif örgütünü kurdu. Bu örgüt sayesinde Arktika ve Antarktika'daki buzul hareketlerini incelemek için keşif gezileri düzenlendi.

1956

○

Antarktika'da Adélie topraklarına ilk yolculuk

1959

○

Dumont d'Urville Bilimsel Araştırma Üssü'nün kuruluşu

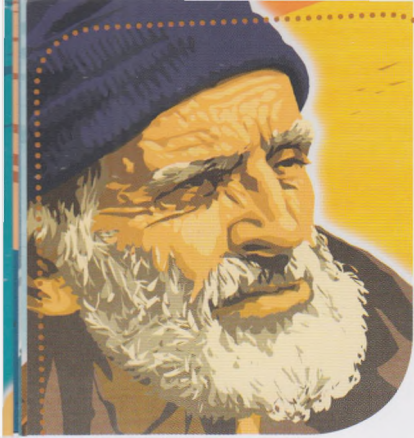
1962

○

Çevreyle ilgili ilk kampanya

KLAS!

Fransız kâşif 70 yaşında emekli olup inzivaya çekilmeye karar verdi. Fransız Polinezyası'nda cennet gibi bir ada olan Bora Bora'ya yerleşti.

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Zoolog
- Keşif bölgesi: Sahra

İYİ DEMİŞ!

"Çölün güzelliğinden etkilenmemek imkânsız. Çöl temizdir, yalan söylemez."

vay CANINA!

Théodore Monod askerliğini 1928'de Sahra Bölüğü 2. sınıf devecisi olarak yapmıştı!

Théodore Monod

Çölde yürüye»

Théodore Monod zoologdu, büyük bir **balık uzmanıydı**, tam da bu yüzden hiç **ÇÖİdo** keşfe çıkacak biri gibi görünmüyordu! Bununla birlikte **tek başına ve yaya olarak** yaptığı gezileriyle alanın en büyük uzmanlarından biri oldu.

Geniş taş ve kumul düzlükleriyle tanışması, 1922'de **Moritanya'da** balık avcılığına merak saldığı sırada oldu. Daha 1927'de Batı Sahra'ya ilk keşif gezisine çıktı. O günden sonra da **çölü** aralıksız arşınlayıp durdu; bazı keşif gezilerinde bir damla suya rastlamadan **900 kilometreden** daha **uzun** mesafeleri yürümek zorunda kaldı.

insanın gerçekten kendisini aşmasını gerektiren **tehlikelerle dolu bu bölgede ya yaya olarak ya da deve sırtında** dolaştı. Ona göre yoldaki taşların mantardan farkı yoktu; ikisini de topluyordunuz. O da bulduğu her şeyi topladı; böcekler, bitkiler ve fosiller. Bu sayede hem coğrafyacı hem jeolog hem de arkeolog oldu. Hatta bazen de meteor avcısı!

ekspres BİYOGRAFI

1922

•••••

Doğa Tarihi
Müzesi'ne girdi

1927

•••••

Cezayir-Dakar seferi

1934

•••••

Tanezrouft seferi

1938

•••••

Dakar'a yerleşti

NE YETENEK AMA!

Monod çölün zenginliklerini ortaya çıkarma çalışmaları sırasında on binlerce örnek topladı, bir bölümü o güne kadar hiç bilinmeyen türlere ilişkindi.

ÖYLE Mİ?

Keşif çalışmalarında sadece dört alet kullanırdı: Pusula, cep lambası, bıçak ve Tuareglerin ayağa batan dikenleri çıkarmada kullandığı bir tür cımbız: Mangeş!

Çöllerin yorulmak bilmez yürüyüşçüsü Théodore Monod keşif yolculuklarını hayatının sonuna kadar sürdürdü. Çöldeki son seferini 1995'te Yemen'de yaptı. O sırada tam 93 yaşındaydı.

1953

Majabat
al-Koubra'da keşif

1995

Yemen seferi

1998

Son olarak
Moritanya'ya yerleşti

SAYGILAR!

Çevre hareketi öncülerindendi, nükleer karşıtı bir savaşıydı ve büyük bir insan hakları savunucusuydu. Monod'nun katılmadığı bir mücadele alanı yok gibiydi.

- Nereli: Rus
- Mesleği: Pilot, kozmonot
- Keşif bölgesi: Uzak

KÜÇÜK BİR DETAY

Rusların uzay macerası köpeklerle başladı. 1960-1961'de uzaya tam yedi köpek gönderdiler.

acı GERÇEK!

27 Mart 1968'de basit bir eğitim uçuşu sırasında kullandığı avcı uçağı düşünce Gagarin hayatını kaybetti.

1934-1968

Yuri Gagarin

Uzaya çıkan ilk insan

108 dakika: Yun Gagarin'e Dünya'nın çevresini turlamak için bu kadar süre yetti! 12 Nisan 1961 'de Kazakistan'daki Baykonur üssünden Vostok adlı uzay gemisiyle havalanıp kısa süre sonra 250 km yükseklikte yörüngeye girdi. Gezegenimizin çevresini dolaşp bir devrim gerçekleştirdi, atmosferin yoğun tabakalarını aşp geri döndü, iniş oldukça heyecanlıydı, içinde bulunduğu kapsülden kendisini fırlatmayı başarıp bir tarlaya indi! Uzaya giden ilk insan olarak bütün insanlığın kahramanı haline geldi.

Uzay sarhoşluğunu artık tatmış olan kozmonot başka görevler de talep etti, ama Sovyetler Birliği için, uzayın Sovyetlerce fethinin simgesi olmuş birinin hayatını tehlikeye atmak söz konusu olamazdı.

Saat 9.07

Saat 9 .21

Saat 10 .25

Saat 10.55

EKSPRES. BİYOGRAFİ

«© • • •

Uzay üssünden hareket

©

Yörüngeye oturdu Hız kesti

©

• 0* |

Yere indi

- Nereli: Amerikalı
- Mesleği: Pilot, mühendis, astronot
- Keşif bölgesi: Ay

1930-2012

Neil Armstrong

Hedef Ay

“Benim için küçük, ama insanlık için büyük bir adım.” Neil Armstrong 20 Temmuz t şöş'da, Ay yüzeyinde attığı ilk adımları böyle yorumladı. Macerası 25 Mayıs 1961'de ABD Başkanı'nın akıllara sığmayan meydan okumasıyla başladı. O sırada Sovyetler Birliği, aynı yıl içinde Cagarin'i uzaya gönderdiği için uzay savaşında bayağı öndeydi. Başkan J.F. Kennedy de Amerikalıların yakında Ay'a ayak basacağını ilan etti.

Bu sekiz yıl sonra gerçekleşti! Armstrong ve eksindekilerden Aldrin, *Eagle* adlı araçla Ay yüzeyinde rastgele bir yere inip oraya Amerikan bayrağını dikmeyi başardılar! Ay'da iki buçuk saat kalıp dünyada olmayan kaya parçalarından 20 kg'yi aşkın örnek getirdiler.

YILDIZ

Televizyon sayesinde dünyadaki 600 milyonu aşkın insan Armstrong'un Ay'da attığı ilk adımları büyülenmiş biçimde, canlı yayınla izledi!

SAYGIL ~ARI J

Deneyimli bir pilot olan Armstrong, astronot seçilmeden önce farklı tipte 50'yi aşkın uçakla tam 2450 saat uçuş yapmıştı.

1946

1962

1966

1969

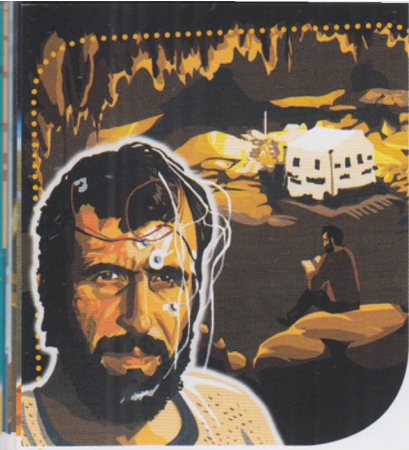
EKSPRES. BİYOGRAFI

Pilot brövesi

NASA'ya astronot seçildi

Uzayda ilkuçuş

Ay yüzeyinde ilk adım

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Bilimci, mağarabilimci, speleolog
- Keşif bölgesi: Yeraltı dünyası

vay CANINA!

1962'deki ilk deneyimden sonra Siffre sabah kahvaltısını akşamın yedisinde yapıp öğleye doğru yatma alışkanlığı edinmişti!

HIRSA BAK!

Michel Siffre uzun süre geçireceği bir mağaraya girdiğinde 60 yaşındaydı,

1939 doğumlu

Michel Siffre

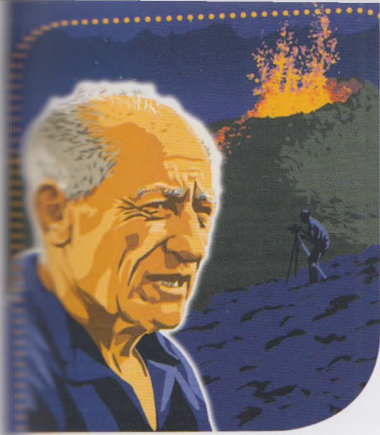
Dünya'nın çatlakları arasında

Fransız Michel Siffre 1962'de Güney Alplerdeki bir buzulda, Scarasson uçurumu derinliklerinde 100 metre derinliğe indi. Hava sıcaklığının 0 derecenin altında, nem oranının da yaklaşık yüzde 100 olduğu bu derinlikte iki ay süreyle kamp yaptı. Günişliğinden yoksun olduğu için yavaş yavaş zaman kavramını da yitirmişti. 14 Eylül'de bulunduğu yerden çıktığında tarihin 20 Ağustos olduğunu sandı.

10 yıl sonra deneyi Teksas'ta tekrarladı, bu kez bir mağarad tam 205 gün kaldı! Michel Siffre yeraltında yaşamının biricik örnekleri olan bu deneyleri laf olsun diye yapmamıştı. Bilimsel bir amacı vardı; **kronobiyoloji** denen, insanın doğal biyolojik ritmini kavrayıp ölçme çalışmalarını ilerletmeye çalışıyor, bu deneyler için kendini canlı kobay olarak kullanıyordu.

ekspres BİYOGRAFI

1960	1962	1972	1999
Jeoloji diploması	Scarasson Uçurumu (Fransa)	Midnight Mağarası (ABD)	Clamouse Mağarası (Fransa)

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Jeolog, volkanolog
- Keşif bölgesi: Volkanlar

İYİ DEMİŞ!

1959'da *Şeytanla Randevu* filmini izleyen Jean Cocteau çıkışta Tazieff için şöyle demiş: "O, ateşin şairi."

Laf ARAMIZDA

Haroun Tazieff kendine özgü bir insandı. İletişim kuramayacağı kimse yoktu, son derece sevimli olabildiği gibi, kendisinden nefret ettirmeyi de kolaylıkla başarabilirdi!

«SSSff

■ ** Titanlara hücum

Haroun Tazieff 1948'de ilk kez VOİkan püskürmesine tanık olduğunda Afrika'da memurdu. Gördüğü manzaradan öyle etkilendi ki, görevinden istifa edip Etna ve Stromboli yanardağlarında gözlem yapmak için İtalya'ya gitti. 1955'te bütün aktif yanardağları gözlemek için dünya turuna çıktı. Yanında çok önemli bilimsel ve sinematografik malzemeler de götürüp *Şeytanla Randevu* adlı bir film çekti. Bir anda çok ünlendi.

Gözünü budaktan sakınmazdı; İ3V fıskırtan kraterlerin ağzına girmeye çekinmez, en tehlikeli mağaralara dalandı. Tehlikeden hoşlanan biri olmakla birlikte Tazieff'in asıl amacı volkanları tanıtır ve sevdirmektir. Kâşif Paul-Émile Victor'un tavsiyelerine de uyarak, volkanolojiyi geniş kitlelerin ilgisini çeken bilimsel bir maceraya dönüştürmeyi bildi.

EKSPRES BİYOGRAFİ

1955

O

Dünya aktif volkan turu

1959

O

İlk büyük bilimsel çalışma

1967

O

Etiyopya çukuruna dalış

1971

O

CNRS'de araştırma direktörü

1946 doğumlu Louis Etienne

JSplarm koruyucusu

- Nereli: Fransız
- Mesleği: Doktor
- Keşif bölgesi: Kutuplar

İLGİNÇ!

Kutup kâşifi 1977'de, Eric Tabarly ile birlikte *Pen-Duick-VI* adlı yelkenliyle dünya turu yarışına da katıldı.

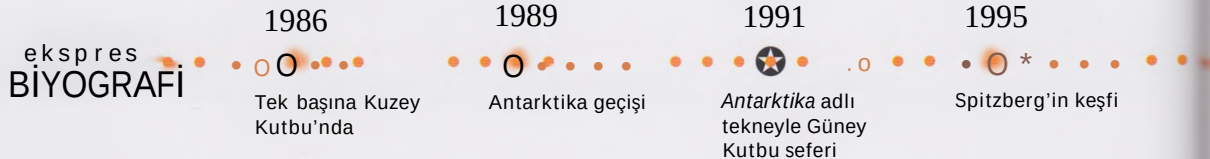
f çok KÖTÜ!

Étienne 1986'da Kuzey Kutbu'na kayakla ulaşmak için tam 1000 km yürüdü. Günde sekiz saat yürüyor, soğuk nedeniyle sadece karnını doymak için mola verebiliyordu.

Büyük kutup keşifleri geleneğinde Étienne'in yeri özel çünkü dudak uçuklatan birçok keşif seferi düzenledi. 1986'da Arktika buzullarıyla boğuşup kızıağı 63 gün kendi çekmek zorunda kaldı. Yola kayakla devam edip Kuzey Kutbu'na tek başına ulaşan ilk kişi oldu. 1989'da ekibiyle, bugüne kadar yapılmamış uzunlukta bir Antarktika seferine katıldı.

Ama hayatı sadece bu insanüstü kahramanlıklardan ve spordan ibaret değil. Gezegenin amansız bir savunucusu. Kutup bölgelerini olabildiğince sık aşıyor, buzulların erimesinin hayata ve Dünya iklimine etkilerini herkese anlatıyor.

Nitekim 1991'de *Antarktika* adlı kutup gemisiyle Güney Kutbu çevresinde bir doğa turu düzenledi. 2002'de de bir tür ileri teknoloji igloo'su olan *Polar Observer*" la üç ay boyunca bir buzulun üzerinde kendini akıntıya bıraktı. O sırada küresel ısınmanın düzeyi ve hızını saptamak amacıyla bir dizi ölçüm ve deney yaptı.

ÖYLE Mİ?

Étienne ve ekibi
1989'daki Antarktika
geçişini yiyecek ve
malzeme taşıyan üç
kızakla yaptı. Her kızığı
12 köpek çekiyordu.

SAYGILAR!

Transarktika seferinin
amacı, zenginlikleri
yağmalanan Antarktika'nın
koruma altına alınması
konusuna dünya
kamuoyunun dikkatini
çekmekti.

2002

Polar Observer ile
buzulların üzerinde

2004

Clipperton adası
seferi

2008

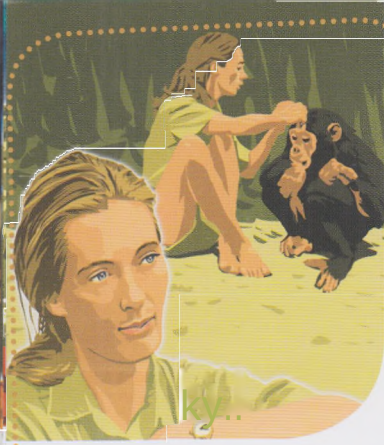
Total Pole Airship
adlı balonun
parçalanması

Jean-Louis Étienne 1989'da uluslararası *Transarktika* seferine
katıldı. Bu seferde kızak köpekleriyle Antarktika'da tam 6300 km
yol yaptı.

ZEKİCE!

Kutup yolculuğu için üretilen
Antarktika yelkenlisi oluşan
buzulun onu sudan kaldırmasını
bekliyor, böylece buz dağlarının
baskısına maruz kalmıyordu.

- Nereli: Britanyalı
- Mesleği: Primat uzmanı bilimci
- Keşif bölgesi: Vahşi dünya

ne YETENEK amai

Maymunlarla kurduğu yakın ilişki nedeniyle uzun süre yoğun eleştirilere maruz kalan Jane Goodall, bugün artık bütün dünyanın tanıdığı bir primatolog!

SAYGILAR!

Jane Goodall 1977'de kurduğu enstitü aracılığıyla aktif doğayı koruma mücadelesini sürdürüyor.

1934 doğumlu Jane Goodall

Büyük maymunlar arasında

Jane Goodall'ın hayatını tepeden tırnağa değiştiren, bir kız arkadaşının onu **Kenya**'da ailesiyle yaşadığı çiftliğe davet etmesi oldu. Afrika'ya gelişinin hemen ardından tanıştığı ünlü bir antropolog ona Tanzania ormanlarının **büyük maymunlarıyla** ilgili araştırma yapmayı önerdi. Çocukluğundan beri vahşi fauna meraklısı olan Goodall bu konuda hiç eğitim görmemesine rağmen öneriyi hemen kabul etti.

Bir yaban hayvanı türüyle ilgili olarak kendi doğal çevresinde bugüne kadar yapılmış en uzun araştırmaya işte böyle başladı. Goodall **şempanzelerin hayatını** çok yakından, çok büyük bir sabır ve titizlikle gözlemledi, insanla maymun arasındaki ilişkiye dair bilinen pek çok şeyi alt üst eden keşifler yaptı. Sayesinde artık biliyoruz ki, bu yakın kuzenlerimiz çok **karmaşık birçok duyguyu** yansıtıyorlar, alet kullanıyorlar ve tahmin edildiğinden daha akıllılar!

ekspres BİYOGRAFI

1977

«O..»

Jane Goodall
Enstitüsü'nün
kuruluşu

1995

O..

Britanya
İmparatorluğu'ndan
şövalyelik nişanı

2002

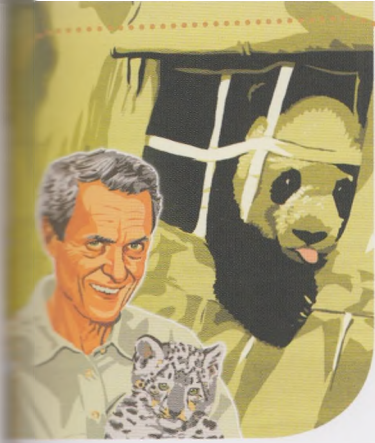
O..

Birleşmiş Milletler
"Barış Elçisi"

2006

O..

Unesco altın
madalyası

- Nereli: Amerikalı
- Mesleği: Biyolog
- Keşif bölgesi: Vahşi dünya

İYİ DEMİŞ!

“Dağlarda dolaşırken bir kar leoparına rastlamak bende 30 ya da 40 yıl önce hangi duyguyu uyandırdıysa, bugün de aynı güçlü duyguyu uyandırıyor.”

SAYGILAR!

Schaller saha çalışmalarında yok olduğu sanılan birçok yaban hayvanını ortaya çıkardı!

George Schaller

1933 doğumlu

Vahşi dünya kâşifi

Amerikalı George Schaller 50 yılı aşkın süredir yeryüzünün en ücra bölgelerini arşınlayıp duruyor. Afrika'nın volkanik bölgelerinden Brezilya'nın tropikal ormanlarına, yüksek Tibet platolarından Moğol steplerine pek çok bölgeyi gezerek **ender görülen hayvan türlerinin** izini sürdü. Amacı ne? Yaban faunasının olağanüstü çeşitliliğinin **envanterini** daha da **zenginleştirmek!** Çünkü o, **canlı türlerinin** ancak **yüzde 15'inin** gözlemlenip bilimsel olarak isimlendirilebildiğine inanıyor.

Biyolog olarak attığı ilk adımlar onu Afrika'da dağ gorilleri ve **büyük kedigillerle** karşı karşıya getirdi. Sonra araştırma faaliyetini kar leoparları, jaguarlar ve dev pandalara yoğunlaştırdı. Schaller bu türleri gözlemlemekle yetinmiyor, onları korumaya da çalışıyor. Bugün onun sayesinde Alaska'dan Amazonlara, 20'nin üstünde **park ve koruma alanı** var!

ekspres BİYOGRAFI

1959

Dağ gorili
(Afrika)

1966

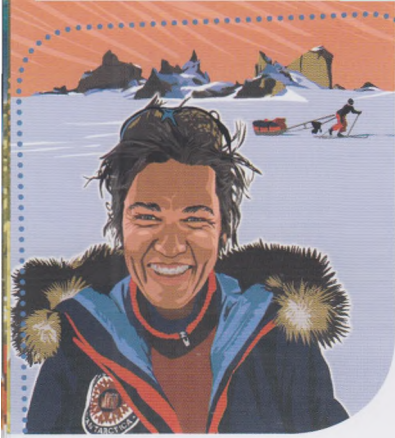
Büyük kedigiller
(Afrika)

1973

Kar leoparı
(Himalaya)

1988

Dev panda
(Çin)

- Nereli: Amerikalı
- Mesleği: Öğretmen
- Keşif bölgesi: Kutuplar

1955 doğumlu Ann Bancroft

Kutupların kadını

Hayır, kutup keşifleri sadece erkeklere özgü bir çalışma alanı değil! Bunun en canlı kanıtı, enginleri keşif tutkusuyla dolu, cesur ve sebatkâr kâşif Ann Bancroft. Bancroft 1986'da bir Arktika keşif gezisine katıldı. Yanında yiyecek hiçbir şey olmadan yaptığı bu 56 günlük gezinin sonucunda Kuzey Kutbu'na yaya ve kızaklarla ulaşan ilk kadın oldu.

Aktif bir kadın hakları savunucusu olan Bancroft sadece kadınlardan oluşan bir ekiple Crönland'ı doğudan batıya geçti. Bir diğer geziyi de Antarktika'ya yapıp 1993'te Güney Kutbu'na ulaştı. 2001'de Norveçli kadın kâşif LİV Arnesen'le ikili oluşturdu, ikisi Antarktika'yı kayakla aştı. 2747 km'lik bu yolu 94 gün süren çok zorlu bir yolculukla noktalandılar. O gün bugündür, böyle bir keşif gezisini yapabilen başka kadın kâşif çıkmadı.

vay CANINA!

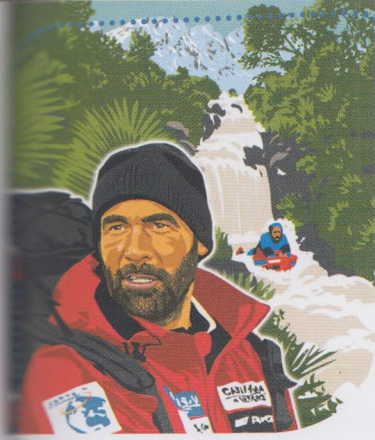
Ann Bancroft'da Antarktika merakı uyandıran, Britanyalı Ernest Shackleton'un buradaki üzücü maceraları olmuş.

SAYGILAR!

Kâşif Bancroft, genç kız ve kadınların hayallerinin gittiği yere kadar gitmesine yardım etmeyi amaçlayan bir vakıf kurdu.

ekspres. BİYOGRAFI

1986	1992	1993	2001
•©.....•©.....	•©.....•©.....	•©.....•©.....	•©.....•©.....
Kuzey Kutbu keşfi Grönland geçişi		Güney Kutbu keşfi	Antarktika geçişi

- Nerele: İsviçreli ve Güney Afrikalı
- Mesleği: Öğretmen
- Keşif bölgesi: Amazonlar, kutuplar

İYİ DEMİŞ!

"İnsanların zaafı şu: Önemli olanın hayatta kendini gerçekleştirmek olduğunu bir kenara bırakıp her öğlen sakın sakın sofraya oturmakla yetiniyorlar."

çok KÖTÜ!

Bir kutup yolculuğu sırasında ayakkabı bağcıklarını bağlamak için o kadar zaman harcadı ki başparmakları dondu.

,966 doğumlu

Mike Horn

Maceranın her türlüsüne tutkun Mike Horn, bir tür ultra-sportif kâşif sayılır. Hikâyesi 1997'de, Amazon Nehri'nde tek başına yaptığı inişle başladı. Kâh bir tür küçük tekne olan hydrospeed, kâh ağaçtan oyulmuş kayak olan pirogue'la yaptığı, ırmak boyunca yedi bin kilometreden daha uzun mesafe aştığı bu seferde azgın sularla ve balta girmemiş ormanlarla boğuştu.

Ardından yeryüzünün dört bir tarafında maceraya atıldı; yaya, bisikletle, tekneyle ya da uçurtma sörfüyle. 1999'da en uzun enlem olan Ekvator hattında dünya turu yaptı. Üç yıl sonra aynı şeyi, bu kez Arktik kutup dairesi çevresinde tekrarladı. 2006'da, neredeyse tümüyle karanlık kutup kışında Kuzey Kutbu'na ulaşmayı başardı.

ekspres®
BİYOGRAFİ

1997

Amazon'da ırmak
inişi

1997

Ekvator enleminde
dünya turu

2002

Arktik Kutup
daireesinde dünya
turu

2007

Gasherbrum zirve
tırmanışı (8068 m.)

Oralara kadar neden gittiler?

○ İnançları öyle gerektirdi

- Keşif bazen dini bir faaliyettir. Örneğin 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupalıların amacı keşfettikleri, fethettikleri yeni topraklardaki halklara Katolik inancını benimsetmekti. Bazen bu bilinmeyen ülkelere bizzat din adamaları sefer düzenleyip yeni müritler bulmaya çalıştı. * 1589'da Güney Amerika'yı baştan başa tarla gibi süren : Aziz François Solana, bunlardandı.

★ Hazine peşine düştüler

Keşifler kimi zaman yeni zenginliklere, doğal kaynaklara el koymak için yapıldı. Örneğin Portekizlilerin 15. yüzyılda Afrika'nın çevresinden dolaşmaya çalışmasının nedeni, dönemin gerçek zenginlik kaynağı olan Hint Okyanusu baharatına el koymaktı. Aynı şekilde, İspanyolların Amerika kıtasını keşif çabasının altında buralardaki altın ve gümüşe göz dikmek yatıyordu.

İnsanlar sadece macera tutkusuyla seyahat etmez. Hatta çoğu kez bu, neden bile değildir.

★ Bilimsel merak da bir nedendi

Ticari ya da dini kaygılar dışında bilinmeyen cazip geliyordu ve 18. yüzyıl sonrasındaki keşiflerde temel nedenlerden biri buydu. Farklı bilimsel disiplinlerden bilimciler bir araya gelip dünyanın birçok yerine geziler, seferler düzenledi. Charles Darwin'i 1831'de *Beagle* teknesiyle yola düşüren buydu örneğin: Gittiği yerlerde yaptığı gözlem ve örneklerle kısa süre içinde biyoloji dünyasında devrim yapacaktı.

★ İmparatorluk kurmak istediler

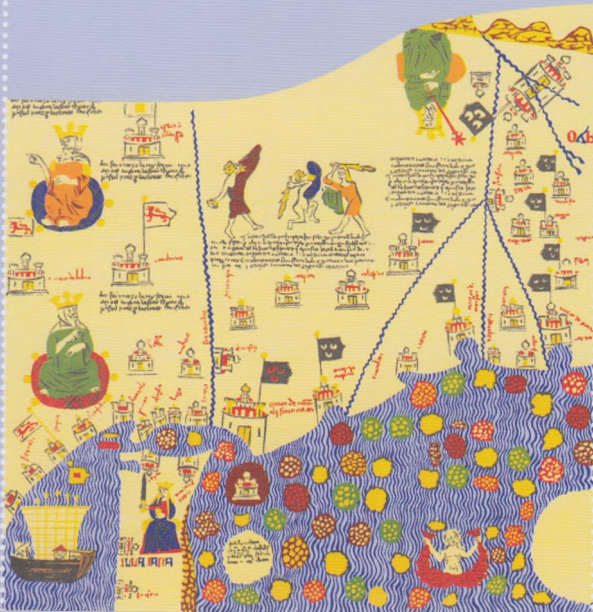
Keşfetmek, aynı zamanda fethetmekti. Keşif gezileri 19. yüzyıldan itibaren giderek sömürgeleştirme faaliyetine dönüştü. Örneğin Avrupalılar, Afrika kıtasında yeni keşfedilen toprakları ülkelerine katmak için ürkütücü bir rekâbete girdi. Sınırlarını anavatanın ötesine taşıyıp ülkelerini genişletebilenler gerçek imparatorluklar kurdu.

Büyük keşifler

Uzakdoğu

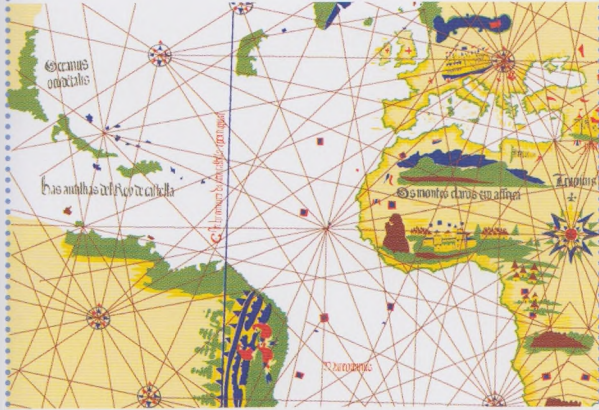
Ortaçağ sonunda Avrupalılar Doğu'yu keşfetti. O güne kadar dünyaları İskandinavya ve Akdeniz Havzası'yla sınırlıydı. Ama 13. yüzyılda, Asya'nın kuzeyine barışın hâkim olduğu Moğol imparatorluğu döneminde, büyük seyyahların önündeki yol bir anda Doğu'ya doğru açıldı. Çin'e sayısız keşif gezisi düzenlendi. Bu seferlerden biri Marco Polo'nunkiydi...

Afrika Boynuzu

Son derece değerli baharat ticaretindeki Arap tekelerini kırmak isteyen Portekizliler, 15. yüzyılın başından beri okyanuslar yoluyla Hindistan'a ulaşmaya çalışıyordu. Denizcilik tekniklerinin gelişmesi sayesinde Batı Afrika kıyılarında ilerleyip sonunda, 1488'de Afrika Boynuzu'na ulaştılar. Hindistan yolu artık tümüyle açılmıştı!

Tarihteki büyük kâşifler gezegenin fethinin peşine düşerek bilinen dünyanın sınırlarını giderek genişlettiler.

Amerika Kıtası

Hindistan'a gitmenin başka ve yeni bir yolunu arayan Kristof Kolomb, 1492'de Amerika'ya ulaştı. Bu keşif seferine Portekiz'in denizlerdeki tekelinesi kırmak amacıyla destek veren ispanyollar başlangıçta hayalkırıklığı yaşadı. Ama sefer sayesinde çok büyük zenginliklere el konabileceğini çabuk anladılar. Bu ihtimal, çok geçmeden Avrupa'nın bütün büyük kâşiflerinin ilgisini buralara çekecekti!

Büyük Okyanus

Amerika ve Asya'ya ulaşmıştı, geriye ikisini birbirine bağlamak kalıyordu. 16. yüzyılda Macellan'ın ekibi Büyük Okyanus'u geçerek tarihin ilk dünya turunu gerçekleştirdi. 100 yıl sonra ise Avustralya ve Yeni Zelanda keşfedildi. Ardından, 18. yüzyılda bölgeye birçok sefer düzenlendi, sistemli keşif faaliyetleri yapıldı. O günden sonra gezegenin her tarafı bilinir hale geldi.

Büyük seyahat hikâyeleri

○ Efsane ve gerçek bir arada

Ortaçağ'ın seyahat hikâyeleri tuhaf

karışıklardı; gerçeği son derece ayrıntılı

yansıtan tanıklıklarla uydurma şeyler bir

aradaydı. Marco Polo *Harikalar Kitabı*'nda

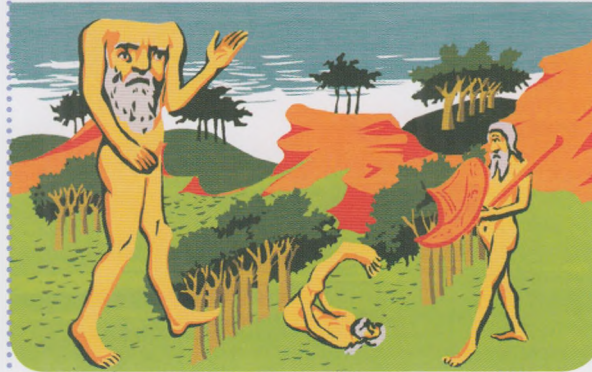
* Uzakdoğu'daki yaşamı son derece zeki ve akli

; başında gözlemlerle yansıtmıştı. Ama kitapta,

kaynağı dönemin efsaneleri olan, güney

denizlerinde canavar ve sihirli yaratıkların

dolaştığı vahşi bir dünya da anlatmıştı.

Ötekinden öğrenmek

Avrupalılar 16. yüzyıldan başlayarak büyük keşiflerin peşine düştü. Çünkü seyahat hikâyeleri onlar için dünyaya açılan birer pencere olmuş, kültürlerini ötekinin kültürüyle karşılaştırma olanağı bulmuşlardı. Bougainville'in 1777'deki Polinezya yolculuğu doğayla mükemmel uyum içinde görünüyordu. Bu yolculukla ilgili anlattıkları sanki cennette yaşayan vahşi, iyi insanlar efsanesine giriş niteliğindedi.

Hikâye keşif faaliyetinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Onlar olmasa insanlığın büyük maceralarının tümü unutulup giderdi.

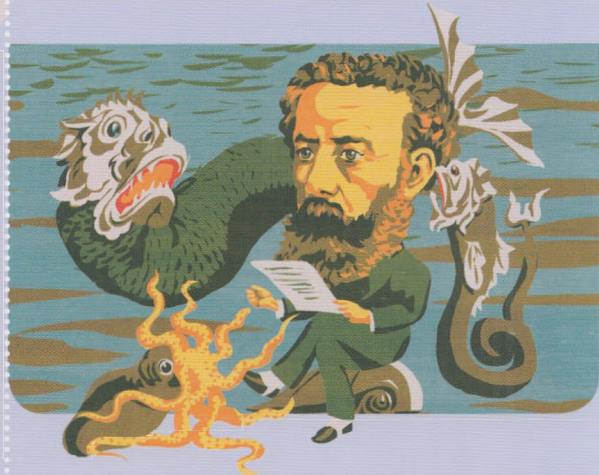

Güzel ve hoş hikâyeler

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren seyahat anlatısını temel alan gerçek bir popüler edebiyat gelişti. Büyük tirajlı gazeteler çekici ayrıntılara ve inanılması güç hikâyelere olan açlığı gidermek amacıyla Afrika, Okyanusya ve Kutup keşiflerini çok yakından izlemeye başladılar. Teknolojik ya da insanî buluşlar da bir moda yarattı: insanlar artık gidenlerle olduğu kadar, bu buluşların sahipleri ya da birincil tanıklarıyla da ilgileniyordu.

Hayalgücünün iktidarı

Kimileri ise yapmadıkları seyahatleri ballandırarak anlatma uzmanıydı. Jean de Mandeville tam da böyleydi: Çin'e kadar gittiği ve önüne çıkan herkesi esir aldığı uzun bir yolculuk hikâyesi uydurdu. Anlattıklarının yalan olduğu açığa çıkıncaya kadar da uydurmayı sürdürdü. Ama 62 roman yazar Jules Verne'in durumunu özellikle ele almalıyız. O, bütün dünyadaki okurlarını Olağanüstü Yolculuklar gemilerine bindirerek onları bilinen ve bilinmeyen âlemlerde dolaştırdı.

«*. kâşifler

Kadınlar büyük keşifler tarihinde kendilerine çok az yer bulabildi, işte bazı unutulmuş portreler...

İsabet Barreto

Portekizli Isabel Barreto 16 Haziran 1595te kocasıyla Büyük Okyanus seferine çıktı, Markiz ve Salomon adalarını birlikte keşfettiler. Kocasını birkaç ay sonra gemide başlayan sıtma salgınında hayatını kaybedince kumandayı Isabel devraldı. Hemen tümüyle erkeklerden oluşan mürettebatı yönetti ve tarihteki ilk kadın amirallerden biri oldu.

Ida Pfeiffer

Ida Pfeiffer dünyayı keşfe başladığında 45 yaşındaydı. Onunla ilgili olarak en azından şunu söyleyebiliriz: Kaybettiği zamanı telafi etti! 1842'de yollara düştükten sonra 16 yılda beş ayrı yolculuk yaptı, bunlardan ikisi dünya turuydu. Tek başına yolculuk ediyordu, yanında hep çok az malzeme olurdu ve doymak bilmez bir merakı vardı: Çok sayıda bitki ve böcek örneği topladı, hep en ücra bölgelerde yaşayan insanlarla tanışmaya çalıştı.

○ Nellie Bly

- Parlak bir araştırmacı gazeteci olan Nellie Bly çığırın bir iddiaya girdi: Dünya turunu 80 günden daha kısa sürede tamamlayacak, böylece Jules Verne'in hayali kahramanı kâşif Phileas Fogg'u alt edecekti. 14 Kasım 1889'da yola çıktı... 40 bin kilometreyi biraz aşan yolculuğunu 72 gün, altı saat, 11 dakika ve 14 saniyede tamamladı!

○ Valentina Tereşkova

| Valentina Tereşkova uzaya giden ilk kadındı.

- Sovyet yöneticileri tarafından 400 aday arasından seçilen bu eski tekstil işçisi, 16 Haziran 1963'te Vostok 6 kapsülünde tek başına uzaya fırlatıldığında 26 yaşındaydı. Dünya yörüngesinde 48 tur attığı 70 saatlik uçuşun ardından yeryüzüne dönüp herkesin hayranlığını kazandı.

Kâşiflerin “en”

★ En itiraz Q En G En şanssız G En mutsuz G En

edilen
Amerikalı Robert Peary 6 Nisan 1909'da Kuzey Kutbu'na ilk kendisinin ulaştığını duyurdu. Ama 0 günden bu yana yapılan hesaplamalar, kâşifin hedefe ulaşmaya az kala geziyi bitirdiğini ortaya koyuyor!

gönülsüz
Çalıştığı gemiden kaçan Alexandre Selkirk kendisini ıssız bir adada tek başına buldu ve orada tam dört yıl yaşadı. Robinson Crusoe hikâyesine esin kaynağı olan da bu inanılması zor öyküydü.

8 Mayıs 1927'de, yani Charles Lindbergh'in zaferinden sadece birkaç gün önce Fransız Charles Nungesser ve arkadaşı François Coli'nin uçağı *Beyaz Kuş*, Paris-New York seferini tamamlamaya çok az kala denize düştü.

1969'da Neil Armstrong ile birlikte Apollo 11'e binen ve Ay'a ayak basan ikinci kişi olan Buzz Aldrin, bu ikincilik nedeniyle hep gölgede kaldı. Bu ikincilik rolü Amerikalı astronotu hep mutsuz etti...

hareketsiz
Denizci Henri hayatında hiç denize çıkmadı. Ama 15. yüzyıl Portekiz kralının yardımı ve çelik iradesi olmasa, çağdaşı olan denizciler asla Hindistan'a ulaşamazdı!

io'u

★ En fetihçi En savaş En

İspanyol
Francisco
Pizzaro 1531'de
Güney Amerika
seferine çıktı.
Üç gemisi vardı
ve askerlerinin
sayısı 200'ü bile
bulmuyordu.
Ama O yine de
muazzam İnka
imparatorluğuna
ve hâzinelerine el
koymayı başardı.

yanlısı
i5o8'de Portekiz
Hindistanı
valiliğine
atanan Alfonso
Albuquerque,
bölgeye
hâkim olan
Müslümanlara
karşı son derece
acımasız bir
savaş sürdürüp
sonunda baharat
ticaretini ele
geçirdi.

★

derindeki
Titanic filminin
ünlü yönetmeni
James Cameron,
26 Mart 20i2'de
Marianne
çukurunu
keşfe indi. Mini
denizaltısıyla
indiği çukur,
deniz seviyesinin
10898 metre
altındaydı.

★

En “her
şeyden
afpayan”
Kayak ve paten
şampiyonu,
tanınan zooloji
araştırmacısı,
ünlü siyaset
adamı, 1921
Nobel Barış
ödülü sahibi
Norveçli Fritjof
Nansen, aynı
zamanda
büyük bir kutup
kâşifiydi!

★

En sadık
Astrolabe
ve Zélée adlı
gemileriyle yola
çıkan Fransız
Dumont
d'Urville,
Ocak 1840'ta
Antarktika'nın bir
bölgesini keşfetti.
Ve buraya, karısı
Adèle'e ithafen,
Adélie adını
verdi...

